

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCO
Avocat, Direct. Contenc. B-oi
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RÉNÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIȚEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOEANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

Dr. ȘTEFAN LADAY
fost magistrat,
jurisconsult în Cluj

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați . . . . . 600 "
" Magistrați . . . . . 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

SUMAR

— Comemorarea lui Mihail Antonescu la Palatul Justiției. Cu-vîntările ținute de d-l Gh. Buzdugan, Primul-Președinte al Inaltei Curți de Casație, în numele Magistraturii și de d-l Aurel Eliescu, în numele Cercului avocaților.

— Inmormîntarea lui Mihail Antonescu și Discursurile roșite de d-nii: G. Petrovici, ca prodecen, în numele Baroului; Dr. Demetrescu-Brăila, fost ministru, în numele Partidului Național și de d-l Dem. I. Dobrescu, în numele Uniunii avocaților.

— Legitimătatea revizuirii de către Statul Român a Naturalizării bazate pe Tratat, de d-l D. G. Maxim, Președinte la Curtea de Apel.

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de apel Galați, s. I: Dan și Adriana Iancovescu cu

N. C. Isbășoiu (Acțiune recursorie contra judecătorilor. Modificarea instanței și regulilor procedurale prin noua lege de organizare. Dacă are efect retroactiv? Acțiune întentată direct înaintea Curții de apel. Formalități cerute. Neîndeplinire. Respingere), cu o Notă de d-l Prof. Al. Cerban.

— Trib. Râmnicul-Sărat: C. Gavrilăscu cu Oprîșan Domnițeanu (Procuratorul, care nu e avocat, nu poate reprezenta în justiție pe mandantele său), cu o Notă de d-l avocat C. Teodorescu.

— Trib. Iași, s. III și Judecătoria ocol. I Urban Iași: Gh. Pelin cu Adela Istrate. (Subînchirierea prohibită în contract sub sancțiunea pactului comisorii expres. Chiriaș care a subînchiriat după indemnul proprietarului. Dacă poate fi expus la evacuare? Contract în curs. Dacă plata chiriei făcută în termenul de o lună, prevăzută de art. 14 din legea chiriilor din 1924, este valabilă făcută?), cu o Notă de d-l avocat V. G. Vrânceanu.

Comemorarea lui Mihail Antonescu

La 4 Aprilie corent încetând din viață Mihail Antonescu, fost Magistrat, Decan al Baroului de Ilfov și Ministru al Justiției, — după ce, în ajun, pledase dinaintea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți de Casație marea problemă a *inconstituționalității dispozițiunii din legea pentru unificarea contribuțiilor, care învește de impozit și cupoanele obligațiunilor de Stat cari, prin legile speciale ce le creiau, erau scutite de orice impozite*, — Baroul de Ilfov, prin Decanul său d-l Istrate Micescu, a convocat pe membrii săi pentru Luni 5 cor. la ora 1, în sala Curții cu Jurați din Palatul Justiției, pentru a comemora activitatea lui Mihail Antonescu, ca jurist.

La acest apel asociindu-se și Magistratura, marea sală de ședință a Curții cu Jurați se umpluse de avocați și de magistrații Inaltei Curți de Casație, ai Curții de apel și ai Tribunalului.

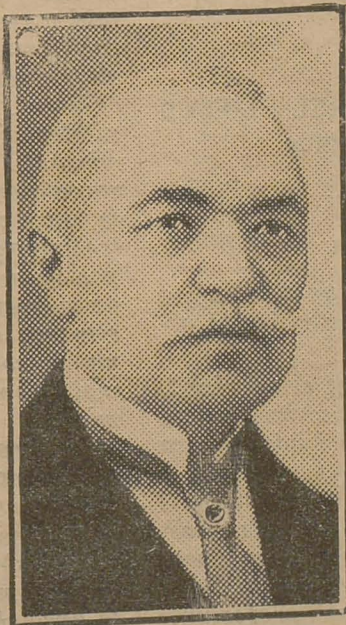
D-l Decan Istrate Micescu, deschizând ședința și fiind foarte emoționat, a improvisat un frumos discurs,

arătând marile calități ale lui Mihail Antonescu, ca: magistrat, avocat, fost Decan al Baroului de Ilfov în două rânduri și ca ministru al Justiției.

Regretăm că d-l Decan Micescu nu are obiceiul de a-și scrie discursurile ce ține, pentru a putea fi publicate. Regretul nostru e cu atât mai mare că, și de astă dată, ca și cu ocaziunea instalării D-lui Gh. Buzdugan ca Prim-președinte la Inalta Curte de Casație, n'am putut fi avizați spre a îngriji ca un stenograf să fi luat notele necesare pentru ca discursurile ținute să fi putut fi publicate, căci D-l Micescu nu mai găsește timp pentru a și-le reface, aceste discursuri, cu toate stăruințele ce depunem pentru aceasta.

După ce D-l Decan Micescu și-a terminat discursul, s'a dat cuvântul D-lui Gh. Buzdugan, Prim-președinte

al Inaltei Curți de Casație și apoi D-lui avocat Aurel Eliescu, ale căror discursuri la redăm în extenso:

Cuvîntarea ținută de d-l GH. BUZDUGAN, Primul-Președinte al Inaltei Curți de Casație, în numele Magistraturei :

Domnilor,

Magistratura se asociază, în modul cel mai intim, Baroului, ca să exprime regretele ei profunde pentru marea pierdere ce împreună încearcă în persoana lui Mihail Antonescu. Căzut în timpul luptei judiciare, la bară, ca un erou pe front, strălucitul avocat ne-a umplut sufletul de durere dar și de admirațiune pentru măreția monumentului în care și-a încheiat activitatea sa fecundă, pentru marile lui însușiri profesionale și activitatea sa prodigioasă în viața judecătorească.

Timp mai bine de 40 ani, vocea sa autorizată a fost ascultată, în acest templu al Justiției, cu atențiune și încredere atât de colegi cât și de magistrați și prin studiul complicat și aprofundat al afacerilor, datorită unei conștiințe scrupuloase ce aveă de datoria sa, prin cultura sa vastă în domeniul științei dreptului cum și prin puterea convingătoare a argumentărei sale logice, a adus numai lumină în cauzele cele mai dificile supuse judecăței și mari înlesniri Magistraturei în îndeplinirea grelei sale misiuni.

Intocmai ca și alți iluștri reprezentanți ai Baroului, Mihail Antonescu, a consacrat primii ani ai activității sale profesionale, Magistraturei, și în foarte scurt timp, datorită eminentelor sale calități, a urcat treptele ierarhiei judecătorești până la Curtea de casație, dar împrejurări, — protivnice intereselor instituției, — l-au determinat să părăsească această carieră, a cărei podoabă eră, și îmbrățișând profesiunea grea dar frumoasă de avocat, Mihail Antonescu, a servit dela bară, cu tot temperamentul unui adevărat apostol al dreptăței, interesele superioare ale justiției, înlocuind în acest mod, serviciile prețioase ce i-ar fi putut aduce, ca slujitor al ei, în calitate de judecător.

Stăpânit încă de împrejurarea covârșitoare a unei priveriști extrem de dureroasă și cu un îndoit sentiment de durere și de admirațiune pentru colaboratorul neîntrecut al Magistraturei, în numele ei și personal, aduc un omagiu pios memoriei acestui mare avocat, care poate sluji drept pildă în exercițiul nobilei profesiuni.

* * *

Cuvîntarea ținută de d-l avocat AUREL ELIESCU din partea Cercului Avocaților

În îndeplinirea unei triste datorii, Cercul avocaților m'a trimis să aduc omagiul său pios memoriei lui Mișu Antonescu.

A murit Mișu Antonescu; a murit un avocat; a murit avocatul în cea mai nobilă și mai înaltă accepțiune a acestui cuvânt.

Căci au putut să fie și mai talentați și mai învățați și mai muncitori decât Antonescu, dar nimeni în Barou nu a fost avocat, și numai avocat, ca Mișu Antonescu.

Baroul a suferit pierderi dureroase în timpurile noastre, dar scumpii noștri dispăruți au strălucit, mai mult în politică sau la catedră sau prin opere jurisprudențiale. Antonescu a ilustrat numai bara, bara fîndcă viața lui a fost consacrată profesiunii noastre.

În scurtul timp, prea scurt ca să fi putut da măsura profundeii sale capacități juridice, — în scurtul timp cât a fost ministru de justiție, Mișu Antonescu a rămas tot avocat.

Inchinat profesiunii noastre, muncind toată viața ca s'o ridice, Mișu Antonescu nu vedea un barou demn de respectat decât în colaborare cu o magistratură pusă la adăpost de tentațiile firești pe care le are omul care trăește cu un salariu de mizerie printre acei cari se desfată în binefacerile opulenței.

Numai intimii lui Mișu Antonescu cunosc tragedia dureroasă a scurtului său minister.

Văzând cum se destramă magistratura, a făcut sforțări mari pentru a putea rupe bucățica de pâine de care magistrații aveau nevoie. Și la rezistența dărză a politicianilor, el a preferat să plece.

Cu două luni de zile înainte de plecarea lui Take Ionescu din minister el își dase demisiunea.

Iar când în contra lui s'a ridicat furia majorităților, care se considerau atinse prin condamnarea penală a unui coleg, Antonescu a rămas stîncă de piatră.

Nu pot pedepsi pe un magistrat care și-a făcut datoria. Ar fi să știrbesc autoritatea magistraturei scrutând conștiința unui magistrat.

Și când atmosfera localnică devenise prea agitată, pentru restabilirea liniștei, Antonescu mută pe magistrat, dar cu o înaintare. Trebuiau magistrații să știe că ministrul lor, este scut invincibil când este vorba să apere demnitatea magistratului și prestigiul magistraturei.

Mișu Antonescu venise la minister nu pentru satisfacerea unei vanități, nici pentru a-si creă o situațiune advocătească mai bună pentru viitor; el se credea într-o misiune înaltă și a căutat s'o îndeplinească pe toate căile.

Dar toată pasiunea vieței sale a fost baroul. Pentru noi advocații și-a cheltuit Mișu Antonescu mare parte din munca vieții sale. Dorind un barou cât mai învățat, cât mai demn, el a muncit ca să-i dea tot ce trebuia pentru a atinge acest rezultat.

Lege de organizare conformă cu cerințele timpului, Bibliotecă, Asigurare profesională și Cerc, adică viață socială comună, au fost realizate prin munca stăruitoare a unor advocați entuziaști, care totdeauna însă găseau experiența, autoritatea morală, puterea de muncă și devotamentul lui Mișu Antonescu, în realizarea cerințelor Corpului.

Mișu Antonescu pricepuse bine că pentru demnitatea și onoarea unui barou, nu este de ajuns ca advocații să fie învățați. Convins că pentru ridicarea demnității baroului este nevoie de acea atmosferă calmă, prietenească și în care luptele dintre advocați se prezintă ca o emulațiune sinceră pentru a ajunge la cât mai multă dreptate, și dându-și seama de efectele binefăcătoare a unei asemenea atmosfere, a căutat să creeze o viață comună, socială advocaților pentru ca, prin această viață comună să stabilească raporturi cât mai amicale.

În barou, cel puțin până în ultimul timp, se intră cu prea multă ușurință. Și venea atât băiatul spălătoresei, cât și băiatul prințului; atât ocel care cunoscuse toate greutățile lipsei, cât și acela a cărui viață-i fusese ferită de orice neplăceri. Și în teorie, ambii advocați erau egali; lupta pentru viață avea să determine pe cel mai valoros, pe cel mai învățat, pe cel mai talentat.

Din nefericire, inegalitatea socială se resimte și în barou; pentru cel cu rude puternice, locurile bine plătite de prin bănci și marile instituțiuni îi sunt rezervate încă dupe băncile universității; pentru celalt, vitregia soartei este și mai apăsătoare, fiindcă realitatea tristă a vieții îl silește să-și părăsească iluziile, una câte una.

Și de aci superbia unora devenind din ce în ce mai acerbă; modestia celorlalți din ce în ce mai umilă. Pentru a înlătură aceste diferențe firești și asperități și mai firești derivând din ele, Mișu Antonescu pe lângă alte instituțiuni cu care a dotat baroul, a luptat și pentru Cercul avocaților. Om de o muncă și un devotament, fără seamăn, cinstit până la mândrie, el va rămâne o pildă vie și învățătură pentru urmașii noștri.

Desigur că situațiunea socială și de avere a multor avocați nu se poate justifica nici prin știința lor, nici prin talentul lor, nici prin puterea lor de muncă; și asemenea pilde sociale sunt menite să

descurajeze pe cei cari intră în viață

Să nu se turbure prea mult; o viață ca a lui Mișu Antonescu, care s'a izbit atât de mult de răutatea omenească, și de greutatea împrejurărilor fatale; — o viață ca a lui Mișu Antonescu, fără umiliri, fără târgueli și cu o perfectă corectitudine profesională, este menită să fie o consolare pentru acei pe cari greutatea vieții i-a învins și o nădejde pentru acei cari încep lupta.

Cu cinstă, cu muncă, cu demnitate, dar și cu stăruință profesională, se poate trăi, și se poate trăi încă bine în țara românească.

Pentru toată munca, pentru tot devotamentul pe care Mișu Antonescu l'a pus în serviciul cauzei noastre profesionale, noi avocații ne plecăm smeriți și cu inima cernită, implorând pe cel Prea Puternic ne rugăm: Doamne, Doamne, iartă pe Mișu Antonescu.

Sedința s'a ridicat la orele 2 p. m.

Inmormântarea lui Mihail Antonescu

La 4 cor. la orele 3 p. m., la domiciliul defunctului d-n str Radu Vodă, în fața unei numeroase asistențe, compusă din rude, prieteni ai defunctului, magistrați, avocați și oameni politici, s'a oficiat serviciul religios de arhiereul Platon Ciosu, vicarul Sf. Mitropolii, înconjurat de clerul și arhidiaconii Sf. Mitropolii.

După terminarea serviciului, au rostit cuvântări: d-l avocat G. Petrovici, în numele Baroului, și d-l Dr. Demetrescu-Brăila, fost ministru, în numele Partidului Național, din care defunctul făcea parte. Apoi cortegiul oprindu-se în fața Palatului de Justiție, aci d-l Dem. I. Dobrescu, în calitate de Președinte al Uniunii avocaților, a rostit de asemenea o cuvântare

Toate aceste trei cuvânturi le redăm în extenso:

Cuvântarea ținută de d-l avocat GEORGE PETROVICI, în numele Baroului de Ilfov

Intristată Adunare,

La bară, în pretoriul instanței supreme, pledând, în fața secțiunilor unite, în cadrul solemnității mărețe ce comportă această sedință atunci când judecata pământească spune ultimul cuvânt, s'a stins un avocat mare și un mare Decan.

Tainele necunoscute ale vieții și ale morții, i-au sortit lui, avocat conștiincios și prob, jurisconsult distins, suflet mare, luptător pasionat pentru dreptate, ca ultimele sale cuvinte să le rostească la bară și în cadrul măreț al unei sedințe solemne.

A murit ca eroii legendari, la postul de onoare, consacrandu-și ultima energie, luptei pentru dreptate.

În templul sacro-sanct al Justiției, a pălpăit ultima licărire a candelii conștiinței lui, ca un suprem omagiu și ultim sacrificiu, pentru „justiție“, cel mai scump patrimoniu omenesc.

Și, destinul a voit, ca acest ultim sacrificiu, să constituie încoronarea muncii lui și a marilor lui însușiri sufletești; judecătorii instanței supreme deplângând omul, au glorificat avocatul, căzut la bară, în îndeplinirea înaltei lui misiuni.

Viața și sfârșitul lui Mihail Antonescu, sunt

pentru baroul românesc un exemplu de probitate și virtute profesională clasică.

El a aparținut celei d'a doua generațiuni de urși ai baroului nostru și moartea lui, lasă un gol imens.

Din clipa când a îmbrățișat această profesiune și până în momentul în care și-a dat obștescul sfârșit, el a iubit cu pasiune avocatura și magistratura.

Ca și marele Voltaire, el spunea despre magistrați, „că îndeplinesc cea mai frumoasă funcțiune a umanității“, iar despre profesiunea sa în raportul Proiectului de lege asupra organizării Corpului de avocați, scria:

„Acest proiect are de scop să completeze organizarea instituțiunii avocaților, care are un mare rol, atât în distribuțiunea justiției, cât și în formarea moravurilor poporului“.

„Avocatul prin concluziunile sale, dă magistraților elementele hotărârilor; avocatul redactând „actele, consolidează drepturile oamenilor“.

„Cuvântul lui, poate îndreptă pe cei răi, ridică „pe cei căzuți, încurajă pe cei nenorociți“.

Și, a reușit ca Decan al baroului de Ilfov să dea acestei instituțiuni un așezământ puternic.

Eră un mare organizator.

A creat biblioteca corpului, a organizat conferințele de stagiu și a priveghiat zi cu zi, bunul mers al acestei mari instituțiuni.

Deși eră unul din avocații cei mai ocupați, în timpul decanatului său, consacră intereselor superioare ale baroului și mai ales, tinerilor avocați, toate momentele lui libere. Conferințele de stagiu îi procurau prilejul să dea avocaților începători sfaturi, înțelepte pe vasta lui experiență.

Ne amintim cu toții, câtă pasiune puneă el, spre a ne face să înțelegem rolul însemnat al avocatului, la bară și în societate.

Cum ne recomandă: muncă, ordine, probitate, demnitate și expunându-ne tehnica acestei artegrele cum ne arată el, că cele mai de căpetenie îndatoriri ale avocatului sunt respectul legii și al instituțiunilor statului, respectul de adevăr și respectul către judecători.

Prin munca lui ca Decan, a creat și a inovat.

Ca avocat a fost și va rămâne vecinic un avocat mare.

Activitatea lui a fost prodigioasă.

Cuvântul lui a răsunit în toate cauzele mari cari s'au pledat în ultimele patru decenii.

Viața și-a petrecut-o, în Palatul Justiției și în cabinetul de lucru.

Literatura noastră juridică datorează enorm de mult vâstelor sale cunoștințe juridice, iar noi, care am avut fericirea de a-l cunoaște și a-i asculta pledoariile, ne putem feri, că ele au fost întotdeauna pline de învățăminte.

El pleda, nu pentru a-și pune în valoare însușirile sale de orator, ci pentru a convinge, prin puterea argumentelor și a raționamentului său.

Din noianul de fapte ale cauzelor studiate, el desprindea pe acelea cari erau în imediată legătură cu pricina; pe acestea le reliefa, pentru că, în urmă, cu spiritul lui juridic, să le prindă în principiile de drept ce li se aplicau și să indice soluțiunile cari duceau la triumful dreptății.

Dar cât respect pune el, pentru exactitatea faptelor relatate și câtă grije, pentru soluțiunile de drept, căci el știa că, înainte de orice, misiunea avocatului este de a servi justiția.

Grație acestor mari însușiri profesionale, afirmațiunile lui, erau expresiunea adevărului; interpretările lui, erau rezultatul unei profunde meditațiuni reprezentând voința aceuia ce alcătuisese actul interpretat; înșiruirea faptelor era redarea planului de acțiune, ce duce la descoperirea adevărului, și concluziunile lui finale, lipsite de perorațiune, cristalizau însăși adevărul.

Stilul memoriilor sale scrise este simplu, temperat, atrăgător și convingător. Aceste memorii, din cari unele au fost tipărite, vor da posibilitatea celor ce ne vor urmări, să se inspire dela marea lui operă de avocat.

În această clipă supremă și dureroasă, Baroul, adânc întristat de pierderea ce încearcă prin moartea lui Mihail Antonescu, înclinându-se profund în fața rămășițelor pământești a celui mai mare Decan, și celui mai respectat avocat, îi aduce ca ultim omagiu, asigurarea, că numele și amintirea sa vor fi păstrate cu credință ca un patrimoniu sacru al profesiunii noastre.

* * *

Cuvîntarea d-lui Dr. DEMETRESCU-BRĂILA, din partea Partidului Național

Indeplinind trista însărcinare de a spune ultimul cuvânt de adio iubitului și devotatului prieten Mihail Antonescu, o fac cu adânc sentiment de pietate, adăogând la regretele partidului și mahnirea mea.

Avocat distins, erudit și conștiincios, moartea l'a fulgerat în fața barei, în plin exercițiu al unei funcțiuni, pe care a iubit-o, a respectat-o, a înălțat-o.

Partea cea mai proeminentă a vieții și activității lui Mihail Antonescu, a fost, incontestabil, cariera juridică.

Deși absorbit de carieră, el n'a neglijat trebile publice.

Încă din tinerețe a aparținut partidului conservator. Aci, a legat o prietenie strânsă cu marele dispărut Take Ionescu, a cărui politică a urmat-o cu statornicie și credință toată viața.

Jurist eminent, recunoscut de toată lumea, numit membru al Inaltei Curți de casație și justiție, el n'a fost primit de această înaltă instituție judecătorească. Nici Casația, nici Facultatea de drept n'au utilizat tezaurul erudițiunii sale juridice.

Când a sunat ceasul cel mare al neamului românesc, când România a avut de ales între o neutralitate comodă, dar cu renunțarea la orice ideal și între intrarea în acțiune cu tot cortajul vijelios de suferințe, Mihail Antonescu a fost cu trup și suflet alături de marele său prieten și șef Take Ionescu.

Această atitudine a atras asupra lui urgia nemților, și el a fost printre primii deportați și supus unui tratament neomenos.

După război, a făcut parte ca ministru de justiție din cabinetul Take Ionescu.

Lui se datorește primul pas pentru unificarea legislațiunii noastre, material cules de el a servit ca întotdeauna altora.

Partidul național, adânc îndurerat de pierderea unui membru atât de valoros, ce a contribuit cu munca sa modestă, dar cu marile lui însușiri intelectuale și sufletești la viața partidului național, își exprimă sincerile lui regrete, plecând capul cu smernie în fața legilor nemiloase ale destinului.

* * *

Cuvîntarea rostită de d-l DEM. I. DOBRESU, în numele Uniunii Avocaților

Intristată Adunare,

Moartea oricărui om înduioșează pe toți oamenii, dar moartea nu poate să stăruie o lacrimă la moartea oricărui om, deoarece sunt oameni pentru care o lacrimă este o impietate. În fața unei voințe de fier, în fața unui caracter de granit, în fața unei rațiuni reci și necruțătoare, admirația oprește lacrima, pentru că admirația vine din spirit și lacrima din inimă și în fața admirației inima se pleacă.

Și Mihail Antonescu era o voință, o rațiune, un om de ordine, care pune ordine și în sufletul său, și de aceea era un caracter, care pune ordine și între oameni și de aceea era un organizator.

Și organizatorul oamenilor, este mântuitorul omenirii, pentru că în haosul intereselor, idealurilor și patimilor omenirii, fără el, omenirea ar fi distrusă de anarhie. În naufragiul grozav din mijlocul nopții oarbe și în mijlocul oceanului furios, călătorul desteptat, așurit și fără țel, luptă cu unghiile și cu dinții în valurile roșii de sânge, pentru ca să scape el, înecând pe alții.

În lupta lor sălbatică, naufragații ar pieri până la unul, dacă în mijlocul tragediei haotice n'ar apărea omul providențial, cu gestul divin, mistic și misterios, care pune ordine în haos și îmblânzește inimile sălbătice. El convinge pe naufragați să scape cel puțin o parte, decât să se omoare toți, îi sue în corăbile lor de scăpare, și trimite fiecare corabie să caute limanul, neștiut de nimeni și ascuns tului lor.

Tot astfel, în tragedia universului și în naufragiul tragic al omenirii, noi nu cunoaștem nici începutul, nu cunoaștem nici sfârșitul, nici scopul universului și nici al omului.

Omenirea împătimită și sălbăticită a udat pământul de sângele crimelor sale și de lacrimile durerilor sale și a zguduit văzduhul cu atâtea vâete.

Fără un organizator al oamenilor, în fiecare moment omenirea ar fi pierit de crima cea mare și cea din urmă și de aceea organizatorii omenirii, au fost mai folositori, decât toate geniile ei.

Ideile și idealurile noastre, sunt idealurile Omului, iar nu ale Naturei: în morala naturei, omul este un eretic. Pentru că în natură nu este început și nu este sfârșit, și în vecinicia lui mișcare universul n'are nici un scop. Cauzele distrugătoare, tot atât de inocente ca și cauzele creatoare, schimbă mereu formele lumilor într-o mișcare fără scop și fără ideal.

Singurul scop al naturei este ordinea în eterna ei mișcare fără scop și marea lege a naturei este ordinea vecinic schimbătoare, în schimbarea vecinic ordonată. Tot astfel în haosul ideilor, sentimentelor și idealurilor omenestii, dreptul este ordinea. Dreptul trebuie să fie ordinea vecinic schimbătoare, în mișcarea vecinic ordonată.

Legea în societate, ca și ordinea în natură, este economie de durere, de sânge și de lacrimi omenestii. Ordinea legală scapă omenirea de durerile pricinuite de om și-i dă timpul să lupte pentru a micșora durerile și lacrimile pricinuite de natură. De aceea omenirea vrea mai bine ordine fără transformare, decât transformare fără ordine.

Și Antonescu pare un împlânzitor al soartei, pare un mustruluit al dezordinei, un organizator al haosului. Și pentru că în haosul ideilor, intereselor și idealurilor omenestii, dreptul este ordinea impusă de lege, Antonescu pare născut pentru profesiunea omului de drept, pare născut luptător pentru domnia legilor. Ordinea legală și ordinea constituțională, pe care el o apără cu atâta îndârjire, ieșea din sufletul său iar nu din profesiunea sa; în Antonescu vedeai chiar legea civilă și morală și de aceea el pare liniștit ca rațiunea, hotărât ca autoritatea, rece ca o lege morală și neînduplecat ca o lege naturală. De aceea Mihail Antonescu a fost un stâlp al justiției române.

Dacă justiția română datorește lui Mihail Antonescu mult, Baroul român îi datorește totul. Până la decanatul lui Antonescu în Baroul român găseai avocați mari, într'un barou mic, pentru că Baroul român era un barou fără organizare și fără prestigiu. Decanul Antonescu a dat Baroului nostru spiritul său de ordine și de organizare și noi toți, putem să declarăm cu lealitate, că Mihail Antonescu este părintele Baroului român.

Și decanul Mihail Antonescu, era un adevărat decan al Corpului de avocați, admirat pentru talentul său și respectat pentru caracterul său, deoarece un decan fără talent este un uzurpator și un decan fără caracter este un corupător; și ca avocat, dar mai cu seamă ca decan, Antonescu își alegea procesele sale, pentru ca să nu pară că demnitatea decanatului său, era o prinzătoare pentru clienți sau un privilegiu pentru sofisme; Mihail Antonescu a dat splendoare baroului nostru, atât prin morala sa publică și profesională, cât și prin morala sa privată, pentru că atunci când are ambițiunea să reprezinte un corp de elită, decanul trebuie să reprezinte elita lui morală întreagă și fără pată, pentru că soarele poate să aibe pete, dar morala nu; decanul Antonescu era un educator moral și profesional al baroului, pentru că în el vedeai chiar legea civilă și morală. liniștită dar hotărâtă, rece dar impresionantă, admirată și de aceea exemplară, pentru că un decan admirat și respectat, este

un decan imitat și urmat; cu caracterul său tăiat în granit și cu concepția sa de morală înaltă și tăioasă, pe Mihail Antonescu puteai să nu-l iubești, dar nu puteai să nu-l admiri, pentru că sufletele mari se impun chiar oamenilor mici, care în fața gigantilor văd și mai bine toată nimicnicia lor; dacă omul sfințește locul și dacă omul ermina face pe magistrat, prin întrunirea virtutilor virtuților magistraturei și avocaturei în același suflet, Mihail Antonescu a fost un avocat în magistratură și un magistrat în barou; morala sa pură și puritană, a lăsat baroului marea mândrie ca să poată spune astăzi și magistratilor și avocaților: să fiți toți în profesiunea voastră, așa cum a fost Antonescu în barou; decanul Antonescu reușise să ajungă la cea mai mare încredere a magistratului, pentru că cinstea lui intelectuală îl făcea să nu susțină în drept decât păreri serioase, deoarece el își dădea seama că un sofism juridic este o nedreptate logică, după cum o nedreptate este o eroare morală; el ajunsese la cea mai mare încredere a clientului său, pentru că clientul știa, că a-vere și onoarea sa încredințate și primite să fie apărate de Antonescu, au fost recunoscute cu obiectivitatea magistratului Antonescu, vor fi ocrotite de conștiința omului și vor fi apărate de știința avocatului; cu morala sa profesională, cu prestigiul său înaintea magistratului, cu obiectivitatea sa înaintea conștiinței sale, prin chiar refuzul său, Antonescu condamnă un proces refuzat și prin chiar primirea sa asigură o cauză primită; pus între pasiunea oarbă a clientului și între nevoia de dreptate a societății, Mihail Antonescu nu sacrifică nici dreptatea individului pe altarul societății, nici dreptatea societății pe altarul individului ci le ducea pe amândouă pe altarul legii; el a cerut dreptatea și civilizația față de toți și față de oricine și nu s'a temut de protestările fariseilor și filistenilor, pentru că el știa că în țările de dezordine morală și politică, ordinea este considerată bolșevism, legalitatea revoluție și umanitatea cruzime; el a înfruntat rezerva ignorantilor față de barou, care după ei ar apăra toate adevărurile și toate dreptățile pentru că acești ignoranți în ale filosofiei nu pot să vadă că orice om având adevărul său și dreptatea sa personală, acuzația adusă avocaților este o acuzație adusă slăbiciunii omului; el a rămas totdeauna rece și față de recunoștința dreptății triumfătoare și față de clevețirea nedreptății răpuse, pentru că el căutând să-și facă numai datoria de apărător al legii, nu s'a temut nici de pericolul amenințător și n'a căutat nici gloria compensatoare; el a fost totdeauna gelos de independența Baroului, pentru că în apărarea unui impricinat, dacă avocatul n'ar avea libertatea de-a înfruntă pentru dreptate toate forțele divine și umane, avocatul ar fi un sclav care apără libertatea și un nedemn care apără demnitatea; prin cunoștințele sale juridice profunde și temeinice, Antonescu putea să spună că în drept, el învăța pe toată lumea și că nu poate să învețe nimic dela lumea toată.

Mihail Antonescu apăra procesul său cu o adâncă convingere și de aceea nu pare un retor, poleitor de fraze, ca o statuie frumoasă care n'are suflet; Antonescu a fost admirat și respectat și de prieteni și de adversari, pentru că el unea talentul său de avocat cu sufletul său de om, deoarece în mintea unui om rău, talentul este tot atât de periculos, ca și stiletul. Cu dragostea lui de ordine,

care ieșea din tabloul general de dezordine, fostul nostru decan ajunsese să confunde stabilitatea cu imobilitatea, pentru că el credea că prea marea mobilitate este mai periculoasă decât prea marea imobilitate.

Marele luptător al dreptului, care și-a petrecut o viață apărând dreptatea, trebuia să aibă moartea frumoasă, de a cădea în lupta pentru drept, pentru că Antonescu, ca un erou în eterna și marea luptă pentru dreptate și-a dat ultima sa suflare, o dată cu ultima sa luptă.

După care, cu onorurile cuvenite, rămășițele pământești au fost așezate în cavoul familiei, la cimitirul Șerban-Vodă.

LEGITIMITATEA REVISUIREI

DE CĂTRE STATUL ROMÂN

A NATURALISĂRIILOR BASATE PE TRATATE

SUMAR: 1) Revizuirea Constituției din 1879 potrivit Tratatului dela Berlin în ce privește naturalizarea. 2) Greutățile ivite după unirea provinciilor, în urma marelui război, în ce privește constatarea naționalității locuitorilor din aceste provincii. Abuzurile săvârșite. 3) Necesitatea revizuirii naturalizărilor obținute prin unire. Legitimitatea revizuirii provocată de interesul general. Opiniunile lui Laurent și Foleville. Drepturi câștigate și starea politică. 4) Discuțiuni și hotărâri în Camerele legiuitoare. Comisiunile de revizuire înstituite prin articolele 64-69 ale legii naționalității române din 1924. Sancțiunea pierderii dreptului de cetățean contra acelor omiși în listele revizuirii. Dispoziția Constituției noi din 1923. 5) Motivele determinante ale revizuirii. Critica sancțiunii prescrisă de articolul 67 din lege de către d-l deputat Iunian. 6) Combaterea acestei critici ca neîntemeiată. Imposibilitatea controlului fără sancțiune. Prin revizuire nu s'a adăus un mijloc de probă a naționalității ci s'a introdus un control eficace. Lămuririle date de d-l deputat Iosef Șandor și ministrul Justiției, d-l Mărzescu, privitoare la certificate false pentru dobândirea cetățeniei și necesitatea înlăturării abuzului. 7) Dreptul suveran al Statului de a verifica naturalizările isvorâte și din regulele stabilite prin Convenția dela Roma din 1922. 8) Lacuna arătată de d-l Iunian pentru cei absenți. Complectarea ei prin alinatul 2 al art. 67, ce dă drept absenților și valorifica oricând drepturile. 9) Altă lacună privitoare la lipsa unor dispozițiuni prescrise în determinarea modului stabilirii naționalității. Dificultățile ivite. Aceiași lipsă de texte legale și în Franța. Necesitatea complectării legii de procedură civilă cu dispozițiuni privitoare la fixarea instanțelor de judecată în această materie. 10) Concluziune și aprobarea revizuirii.

1. Multe și varii au fost problemele ce a avut de rezolvat poporul român în chestiunea primirii străinilor în cetățenie, din timpul renașterii până ce a ajuns la realizarea întregirii sale teritoriale.

În 1879, după tratatul dela Berlin, legiuitorul constituant, după propunerea marilor oameni de Stat de atunci: I. C. Brătianu și B. Boerescu a admis un sistem de naturalizare a străinilor, care să împace cerințele diplomației europene cu interesele de conservare națională. S'a introdus astfel art. 7 al Constituției din 1879, în sensul dispozițiunii articolului 44 al Tratatului dela Berlin, după care religiunea nu mai este un obstacol la dobândirea și folosința de drepturi civile și politice. Dar, în scopul asigurării intereselor naționale și economice s'a admis soluțiunea revizuirii, prin naturalizare individuală, fără categorii și cu restric-

țiuni pentru dobândirea de proprietăți rurale, în acord cu instituțiunile politice ale țării.

Noul sistem, inaugurat prin zisele dispozițiuni constituționale, aprobate și de Marile puteri europene, după stăruința neobosită a ministrului de externe Boerescu, a avut de rezultat recunoașterea țării ca stat independent.

2. După marele război european și întregirea țării, prin alipirea provinciilor, începând cu Basarabia, Bucovina, Ardealul și Banatul, n'a fost o lege precisă care să determine naționalitatea celor ce au obținut cetățenia română în baza principiului dreptului internațional.

S'a emis de către puterea executivă diferite decrete-legi, s'a încheiat tratatele de la Paris, Trianon și St. Germaine en Laye, s'a alcătuit un regulament al naționalității de către Ministerul de interne, astfel că în acest conglomerat legislativ, cu greu se putea preciza cetățenia tuturor acelor cari se pretindeau cetățeni români în baza anexiunii noilor provincii. Această greutate sporește mai ales din cauză că mulți străini din afară de provincii, cari nu domiciliaseră de fapt, nu erau locuitorii lor, și cari din cauza diferitelor împrejurări urmate în țările limitrofe, au venit și s'au refugiat pe teritoriul nostru și s'au împodobit cu diferite titluri ale celor cari în realitate sunt supușii vechilor state ce guvernau zisele provincii. Mai mult decât atât, străini de localități, pripășiți în diferite orașe, au obținut titlul de cetățean, prin acte dobândite prin fraudă sau afirmațiuni neexacte a celor cari s'au dat la diferite trafcuri. Prin Expunerea de motive a legii asupra naționalității române, din 1924, se confirmă aceste fapte; arătându-se, că nu s'a făcut la timp o statistică a celor emigrați după război, în timpul războiului și mai târziu după unire, că, nu s'a înregistrat opțiunile ce s'au exercitat pe temeiul tratatelor de pace, așa că ne găsim în țară cu o masă compactă de străini cari nu au un drept la cetățenia română. (1)

3. Abuzurile constatate au provocat necesitatea revizuirii tuturor naturalizărilor efectuate în baza unirii. Cestiunea ce s'a pus este dacă legiuitorul poate, dacă interesul general o cere, să introducă măsuri ocrotitoare, după care naturalizările admise să fie supuse unui nou control, și aceasta mai cu seamă dacă s'ar dovedi că s'a abuzat de către organele în drept în stabilirea drepturilor acordate?

Dacă este un principiu constant că o lege nouă cu proceduri schimbate nu poate avea efect retroactiv asupra naturalizărilor obținute în trecut, cu îndeplinirea tuturor formelor legii, aflate în vigoare în momentul realizării lor, chiar dacă ultima lege aduce modificări în ce privește procedura și condițiunile instituției; credem, însă, că legiuitorul în momentul când interesul general este în joc, poate interveni spre a lua măsurile dictate de împrejurări, și a controla deci naturalizările ce i se par suspecte și a examina dacă ele au fost încheiate în condițiunile și cu garanțiile prescrise de legea în vigoare, în momentul admiterii lor.

Chiar de legislația franceză se admite în general că se poate retrage cu totul naturalizarea în ființă, cu atât mai mult ele pot fi supuse controlului.

1) „Expunerea de motive a legii asupra naționalității române”, 1924, pag. 39 și urm.

ca mijloc de precauțiune și înlăurare a pericolului ce ar putea da naștere, cele admise uneori prin fraudă sau în lipsa condițiilor esențiale. (2)

Laurent, discutând cestiunea, răspunde în mod afirmativ: „Legiutorul poate să ridice acest drept străinului naturalizat, judecătorul nu poate. Să presupunem că o lege a dat șefului statului puterea de a naturaliza pe străini și că dânsul abuzează de această prerogativă. O lege nouă nu poate supune pe toți acești naturalizați unei noi condițiuni, aceea, de exemplu, de a cere puterii legiuitoare confirmarea naturalizării? Dacă situațiunea de străin naturalizat ar fi un drept câștigat în domeniul aceluia care l'a obținut, legiutorul n'ar putea să'l despoaie de dânsul; dar, starea politică nu este o proprietate ca și starea civilă. Deci, legiutorul poate să o modifice, dar judecătorul nu poate”. (3), Foleville, socoate de asemeni că e sigur că legiutorul poate chiar în mod excepțional să dea putere retroactivă legii de naturalizare. Să presupunem, zice d-sa, că o lege dă Șefului Statului puterea de a naturaliza pe străini și că el abuzează de această prerogativă. O nouă lege poate să supue pe toți acești naturalizați unei noi condiții, aceea de a cere puterii legiuitoare confirmarea naturalizării lor, anterioară. (4).

4. Insistăm asupra cestiunii pentru că ea s'a prezentat și discutat în amănunte de Adunările legiuitoare, cu ocaziunea verificării situațiunii tuturor persoanelor din provinciile alipite, cari au devenit cetățeni români în baza tratatelor de pace. S'a alcătuit anume Comisiuni administrative, în prima și a doua instanță apelativă, cu îndatorirea de a întocmi pe comune, liste de cetățenie, în care să se cuprindă toți acei cari se găsește cu drepturi, în vre una din categoriile prevăzute de articolul 56 al legii asupra naționalității române din 1924, și cu pierderea dreptului de cetățenie pentru toți cei cari nu sunt cuprinși în zisele liste, întru cât dânsii nu mai pot obține cetățenia română decât prin naturalizare. (Art. 64—69 a legii asupra naționalității române din 1924).

Această procedură, mult criticată în Adunările legiuitoare, revizuește calitățile dobândite în trecut de toți acei cari s'au alipit de patria mămă, pe drept sau pe nedrept, după cum a spus d-l deputat Ioanîtescu în Camera, și în același timp supune formal la pierderea dreptului de cetățenie pe locuitorii cari nu s'au valorificat drepturile lor, în condițiunile legale. Mai este de observat că asemenea revizuire se impunea și din cauză că prin noua Constituție din 1923, nu s'a înscris nimic privitor la locuitorii din provinciile unite, întru cât s'a constatat de Ministrul justiției d-l I. Th. Flo-

rescu, că situația juridică a acestor locuitori a fost aranjată prin efectul unirei și a tratatelor de pace, primind o primă aplicațiune în legile electorale ale acestei provincii. Legea naționalității care relementează drepturile zișilor locuitori a trebuit să le stabilească prin control. (5)

5. Legiutorul nou a avut astfel nevoie să stabilească în mod precis drepturile de cetățenie ale fiecăruia, pentru ca deosebit de statistica generală a locuitorilor de orice categorii, necesară oricărui stat bine organizat, trebuia în interesul ordinii și siguranței generale, ca să cunoască și să ia măsuri contra tuturor celor cari au intrat prin fraudă sau pe nedrept în cetățenie.

Ca să se ajungă la acest mijloc eficace, legiutorul prin aliniatul I-ii al art. 67 al legii, prevede în mod formal pierderea cetățeniei de către toți locuitorii neglijenți, cari nu vor fi cuprinși în liste sau nu vor fi obținut hotărâre judecătorească, potrivit legii, neputând să dobândească în viitor naționalitatea română decât prin naturalizare.

Această sancțiune legislativă a fost în deosebi criticată de d. Junian, în Camera deputaților, care, a susținut că nu se putea introduce pe această cale un mijloc de pierdere a naționalității române; că, în acest mod se face confuziune între mijloacele de dovedire a naționalității și mijloacele ei de dobândire. „Cum zice d-sa, se precede mai întâi, în articolele 64 și următorii, mijlocul de dovadă a naționalității dobândite prin efectul unirei provinciilor românești, pentru ca cetățenii din teritoriile alipite să aibă un mijloc mai lesnicios de ași face dela început dovada naționalității dobândite; se prevede facerea tablourilor cari să poată fi apelate. După ce s'a făcut aceste tablouri, după ce apelurile s'au îndreptat în termen și a rămas și sentința acestei comisii de apel definitivă, tablourile sunt definitiv încheiate; și pe această cale sumară nu se mai poate obține dovada naționalității. Dar, proiectul nu se mărginește aici; ci, prin articolul 67 declară că toți locuitorii cari nu au fost cuprinși în liste nu pot dobândi naționalitatea decât în condițiunile articolului 7. Ce înseamnă aceasta? Se prevede o decădere din naționalitatea română a aceluia care a neglijat săși apropie un mijloc de dovadă a acestui drept. Se face confuziune gravă de tot între dobândirea, naționalității și dovada acestei naționalități”. (6)

6. Susținem și credem în netemeinicia criticilor distinsului deputat de Gorj, întrucât este cert că instituirea controlului pe care a căutat să-l exercite Statul român, nu putea fi altfel obținut în mod eficace, decât stabilind și o sancțiune contra tuturor acelor cari au neglijat de ași valorifica drepturile lor, în fața comisiunilor instituite pentru întocmirea listelor de cetățenie. Și în adevăr, dacă prin lege s'ar fi prevăzut numai o dispozițiune imperfectă, fără sancțiune; nimeni n'avea interesul de a se prezenta spre ași lămuri situațiunea, întrucât fiecare știa că dreptul său, oricât de contestabil, va rămâne în ființă, chiar dacă se ferea de revizuire. Și astfel fiind, scopul urmărit de legiuitor nu putea fi atins; iar toți cei cari au obți-

5) Vezi Desbaterile Adunării constituante în Biblioteca Legiilor uzuale adnotate, vol. II, „Constituțiunea României din 1923” (Editura Curierul Judiciar 1925), comentată de Lascarov-Moldoveanu și Sergiu D. Ionescu, pag. 469.

6) „Expunerea de motive”, pag. 356.

2) Negreșit că asemenea revizuire a naturalizărilor nu se mai pot efectua astăzi fără un motiv serios de interes general, care ar necesita o asemenea măsură gravă, ce lovește în drepturile câștigate.

Amintim, că sub regimul regilor Enrico III și Ludovic XIV s'a impus controlul naturalizărilor străinilor din Franția, spre a plăti a doua oară taxe împovorate, de oarece sumele încasate se cuveniau regilor, și dânsii au găsit acest mijloc spre a obține venituri. (Foleville, „Naturalisation”, pag. 8 și 44).

3) Laurent, „Principes de droit civil” I, pag. 248 și autoritățile citate.

4) Foleville, „Naturalisation”, pag. 6, Ricci, „Diritto civile”, I, pag. 60.

nut acordarea dreptului prin mijloace necorecte, nu ieșeau la iveală.

De altminteri, obiecțiunile d-lui Junian nu pot avea tărie; pentru că d-sa crede că prin articolul 64 legiuitorul a introdus un nou mijloc de dovedire a naționalității române, ceea ce nu este cazul. (7) Tratatul de pace nu acordă naționalitatea română de drept, ci o supune unor numite condițiuni: indigenatul, teritoriul desmembrat dela fosta suveranitate și neprevalarea de o altă naționalitate, așa că prin revizuirea rânduită de legiuitor nu s'a adus un nou mijloc de probă a naționalității, la cele existente, așa precum socoate d. Junian, ci s'a introdus un mod eficace de control spre a se stabili dacă naturalizările de cari se prevalează cei din provinciile alipite întrunesc condițiunile cerute prin zisele tratate.

La ce confuziune se referă dar d. Junian? Un alt deputat d. Iosef Șandor, a spus în Cameră că dela începutul suveranității române o sumă de certificate de apartenență s'au dat pentru bani, astfel că statul român nu putea stă nepăsător și să primească necontrolați la cetățenie pe acei cari n'aveau drept după tratate și nu s'au sfiit de a întrebuința mijloace necorecte. (8) Insuși Ministrul justiției, d. Mârzescu, constată în Cameră, că mulți cetățeni români îndreptățiți și neîndreptățiți, curg pe temeiul unor certificate eliberate la voia întâmplării, de toate autoritățile competente și necompetente și uneori chiar, în afară de orice autoritate, de câtră indivizi pe baza fraudelor. Și, cu drept cuvânt, d-sa adaugă: „Această situațiune nedemnă și pentru acei cari voesc să se prevaleze de ea, nedemnă și pentru Statul care ar tolera-o, nu poate să dăinuiească. Și cine ne-ar putea contesta dreptul legitim de a voi să ne cunoaștem compunerea populațiunii, de a voi să ne cunoaștem cetățenii, pe acei cari vor avea, prin exercitiul dreptului de vot, să-și spună cuvântul hotărâtor în administrațiunea intereselor Statului și în apărarea drepturilor și aspirațiunilor neamului“. (9)

7. Toate statele moderne sunt de acord în stabilirea unui principiu fundamental, privitor la dreptul ce-l are fiecare din ele de a stabili normele după care se determină naționalitatea. În aplicațiunea acestui principiu, Convențiunea dela Roma, din 6 April 1922, prevede în primul articol dispozițiunea după care: „regulele de dobândire și de pierdere ale naționalității sunt regulate de legea fiecărui stat“. (10) Și altfel fiind, întru cât în aplica-

rea și executarea tratatelor de pace, în regularea situațiunii tranzitorie a naționalității, nu s'a pus la îndoială dreptul statelor de a stabili și constată drepturile de naționalitate, nu pot fi interpretate zisele tratate în sens restrictiv, al denegării dreptului Statului român de a examina chipul în care a intrat fiecare în cetățenie. Nimeni, chiar dintre străini, nu poate decât să aprobe faptul, că un stat caută să se apere și să mențină între acei cu drept de a dispune de destinele lui, numai pe acei îndreptățiți prin legi și sentimente. Acest sistem, preconizat cu multă căldură în Adunările legiuitoare, și de raportorul în Cameră, d. Athanasovici, este singurul just și răspunde în apărarea intereselor naționale ale țării. Avem nevoie de români adevărați, de o atmosferă politică curată și națională.

8. În ultimul loc, dispozițiunea articolului 67 din noua lege a naționalității, a dat loc unei observațiuni întemeiată a d-lui Junian, care, în Camera deputaților, a arătat că dacă se admite pierderea naționalității, prescrisă de acest text, pentru toți cei cari au neglijat de a fi trecuți în listele de naționalitate, foarte mulți români din Transilvania, emigrați în America, cari n'au posibilitate, ca din America să ia cunoștință de faptul că au fost omiși din liste, încetează de a fi cetățeni români, față de noul mod de decădere din naționalitatea română, creat prin acest articol. (11)

Intemeiat pe acest motiv serios, d. Junian a susținut că rezolvirea chestiunii înlocuirii tablourilor naturalizaților ar fi fost mai simplă, dacă se suprima articolul 67, care prevede decăderea, și se prevedea, în text regula după care acei cari nu-și fac dovada naționalității, să poată oricând să se adreseze tribunalului domiciliului lor; și contradictor cu Ministerul public și după o procedură sumară, să poată face dovada naționalității lor. (12)

Soluțiunea problemei necesită intervențiunea legiuitorului, pentru că în realitate, față de decăderea formală prescrisă de articolul 67, cei născuți în provinciile unite, din părinți domiciliați acolo, dar nedomiciliați în aceste provincii, și absenți puteau fi omiși din liste. D-l Ministru al justiției s'a grăbit a propune și Adunările legiuitoare au admis un amendament la articolul menționat, care are de scop de a înlătura nedreptatea ce s'ar fi făcut celor absenți dela domiciliu, și cari în termenul scurt, în care se fac listele, n'ar fi avut timpul de a-și valorifica drepturile lor. (13) Astfel, s'a înlăturat inconvenientul ce putea să provoace articolul menționat.

Măsura propusă de d-l Junian nu putea, însă, aduce rezultatul dorit de legiuitor, pentru că înlocuirea decăderii, prescrisă de articolul 67, cu o dispoziție sumară privitoare la modul de constatare a naționalității, ar fi înlăturat sancțiunea realizării, în mod eficace a tendinței legii, în stabilirea definitivă și completă a tuturor celor cari

na, Regatul Sârbo-creato-slovac și Tchecoslovaquia, doritoare de a regula chestiunile privitoare la naționalitate“.

11) „Expunere de motive și Desbaterile“, pag. 357.

12) Idem, pag. 359.

13) Al. 2 art. 67. „Se exceptează locuitorii absenți dela domiciliu, cari având dobândită de drept naționalitatea română, potrivit articolului 56, vor putea ori când cere dela autoritatea comună competentă, certificatul de naționalitate, cu drept de apel la Tribunal și recurs la Curtea de Casație, în termenele prevăzute de articolele 64 și 65, împotriva deciziei acestei autorități“.

7) Idem, pag. 359.

Art. 64 al. 1 al legii din 1924. „Situația tuturor persoanelor dela art. 56 (afară de al. 3), 57, 59, 60 61 și 63, se va constata din oficiu de autoritățile administrative, prevăzute în regulamentul pentru constatarea naționalității, cu drept de apel pentru cei interesați, la comisiunile ce vor funcționa în acest scop pe lângă fiecare Curte de apel“. (Urmează alinație privitoare la compunerea Comisiunilor).

Art. 67 al. 1 „Toți locuitorii cari nu vor fi cuprinși în aceste liste, sau nu vor fi obținut hotărârea judecătorească potrivit articolului 64, dela data promulgării legii de față, nu pot dobândi naționalitatea română de cât prin unul din mijloacele arătate la articolele 7 și următorii“. A se vedea și observațiunile d-lui D. R. Ioanțescu, op. cit. „Expunere de motive“, pag. 323.

8) „Expunerea de motive, Rapoarte și Desbaterile Adunărilor legiuitoare la Legea naționalității române“, 1924, pag. 242.

9) Idem, pag. 234.

10) „Convențiune între Austria, Ungaria, Italia, Polonia, Româ-

au obținut cetățenia română. Adăogarea unui nou mod de stabilire a naționalității n'ar fi avut nici o înrăurire în sensul acestei tendințe; nu putea ține loc de sancțiune contra celor refractari în valorificarea dreptului lor de cetățenie. Și, de altminterlea, competența instanțelor ordinare de a statua asupra chestiunilor privitoare la naționalitate, a fost totdeauna recunoscută și sub imperiul vechilor legiuri, după cum arată regretatul Alexandresco, și chiar în dreptul francez, deși nu există reguli particulare, prescrise de lege, se admite în general că chestiunile privitoare la naționalitate sunt de resortul tribunalelor civile (14). În rezumat, departe de a fi făcut confuziune legiuitorul nou, a căutat să ajungă la realizarea efectivă a scopului urmărit. Și alt mijloc în această realizare decât sancțiunea articolului 67, n'a putut fi găsit nici de stăruitorul critic a acestei măsuri, d-l Iunian, a cărui interes și pătrundere în tratarea chestiunilor, ne-a făcut de multe ori să admirăm competența d-sale și să dorim a-l cunoaște.

Tânărul publicist, d-l Condurache, în scurta dare de seamă ce face asupra legii din 1924, ocupându-se de această chestiune, spune iarăși că dispozițiunea articolului 67, privitoare la pierderea beneficiului recunoașterii deplin drept a naționalității române pentru acei ce neglijează de se înscrie în liste, este cât se poate de criticabilă și prea severă. „Ar fi fost mult mai echitabil, spune d-sa, să se permită persoanelor din această categorie să poată face apel contra neînscrierii în liste, în termen de 40 de zile dela data când ele au aflat că nu figurează pe listele de cetățenie“ (15).

Găsim că nici această soluțiune nu poate satisface intențiunea legiuitorului de a avea o catagrafie completă a tuturor cetățenilor deveniți în urma unirii, pentru că, a subordona termenul apelului — faptului necert și atât de greu de probat, — datei când locuitorul a aflat că nu figurează pe liste, este a anihila în totul opera rânduită, căci oricare ar putea invoca lipsa sa de diligență din cauză că n'a avut cunoștință. Și, astfel, sistemul propus nu poate fi privit ca un mijloc de înlăturare a inconvenientelor ce se găsesc cu sancțiunea prescrisă de articolul 67.

9) Este adevărat că chestiunea ridicată de d-l Iunian prezintă importanță, căci nefiind precizat rolul tribunalului și procedura de urmat în stabilirea naționalității, se prezintă de multe ori dificultăți; știut fiindcă în această materie sunt chestiuni ce privesc în același timp dreptul public și dreptul privat.

Ar fi de dorit ca acum, cu ocaziunea revizuirii procedurii civile, să se precizeze procedura de urmat în cazurile frecvente a discuțiunii naționalității cât și instanțele competente; căci, este de observat că și la noi ca și în Franța, după cum arată d-l Pillet, legile nu organizează nicăieri acțiuni, cari să aibă de obiect unic de a decide asupra naționalității unei persoane. D-l Iunian dă o serie de exemple prin care stabilește că sunt situ-

ațiuni de fapt în care se simte lipsa unei instanțe competente de a statua. Astfel, fie un cetățean, personal, are interes să-și facă dovada naționalității, fie o terție persoană, are interes să facă contra-dovadă lipsei calității, fie că Statul are interes să facă dovada că cel presupus cetățean român este realmente străin (16).

Atât cât legile de procedură se vor mărgini la textele actuale, și la noi ca și în Franța, desbaterile asupra naționalității vor fi limitate la cazurile în care o persoană are un interes înăscut și actual, de a i se recunoaște naționalitatea la care aparține, ceea ce se statuează în mod contradictor de tribunalele ordinare (17).

10) Mărginim observațiunile noastre asupra chestiunii de principiu, crezând că am pus în evidență legitimitatea Statului român în măsurile luate spre a determina cari anume dintre locuitorii provinciilor unite au obținut în mod regulat naționalitatea română. Străduințele puse de legiuitor vor avea bun rezultat, și dacă în cursul revizuirii ce se va face, se vor întâmpina lacune sau se vor face nedreptăți, ele vor fi completate sau reparate. Aprobăm, deci, măsurile de siguranță luate de legiuitor, întrucât, dacă bogăția țării consistă în un mare număr de oameni, căci numai dânsii pun în valoare resursele materiale ale țării, după cum s'a zis în Cameră, este de dorit ca toți acești oameni să nu ne aducă numai prosperitate materială, ci să fie legați de interesul moral al țării, așa că în orice moment să dovedească sentimente potrivite cetățeniei ce și-au însușit.

DIMITRIE G. MAXIM

Președinte la Curtea de Apel București

CURTEA DE APEL GALAȚI, SECȚIA I

Audiența dela 14 Noembrie 1924

Președinția d-lui EUGEN BONACHI, prim-președinte
Decizia civilă No. 210

Acțiune recursorie în contra judecătorilor. Modificarea instanței și regulilor procedurale prin noua lege de organizare judecătorească. Dacă are efect retroactiv? Acțiune intentată direct înaintea Curții de apel. Formalități cerute de lege. Neîndeplinire. Respingere. Art. 305—315 pr. civ., art. 11 și 111 bis pr. civ., art. 202 și 210 noua lege de organizare judecătorească din 26 Iunie 1924.

1. Legile, cari modifică competența instanțelor, ca și acelea cari stabilesc noi forme procedurale, cu o singură excepție pentru legile ce transferă o anumită competență dela jurisdicția existentă la altă jurisdicție existentă, cum este în cazul de față noua lege de organizare judecătorească, cari prin art. 210 modifică dispozițiunile art. 305-315 pr. civilă, dând în competența instanțelor ordinare judecata acțiunilor recursorii civile împotriva judecătorilor, — în lipsa unor dispozițiuni legislative, cari se hotărăscă altfel.

În speță însă, acțiunea fiind intentată direct înaintea Curții, deși părătul declară că primește a fi judecat de această instanță, cât timp nu a intervenit o hotărîre, urmează să-și decline competența.

2. Art. 210 din legea de organizare judecătorească din 1924 dispunând ca acțiunea recursorie nu se poate intenta decât după ce comisiunea disciplinară va fi stabilit în prealabil și definitiv

16) „Expunere de motive“, pag. 358; Pillet, „Traité pratique de droit international privé“, I, pag. 256.

17) Pillet, idem, pag. 257. Asupra acestei importante chestiuni, urmează un studiu, separat, în curând.

14) Alexandresco, „Dreptul civil român“, I, pag. 325.

15) I. D. Condurache, „Clausele de naționalitate privitoare la Românii“, 1924, pag. 75. Autorul se poate convinge că prin al. 2 al art. 67 legiuitorul se ocupă de cei absenți. Și credem că este suficient aceasta, întrucât este greu de admis că un locuitor, aflat în țară, să nu aștepte o dispoziție atât de importantă, aceea privitoare la efectuarea listelor de cetățenie.

culpa judecătorului, neîndeplinindu-se această formalitate, acțiunea urmează a fi respinsă.

Curtea în majoritate,

Asupra chestiunii ridicată, dacă Curtea este competentă a judeca acțiunea astăzi pendinte ;

Având în vedere că deși acțiunea în discuțiune este intentată direct înaintea acestei Curți și pârâul declară că primește a fi judecat de această instanță, totuși competența având un caracter de ordine publică, are a fi propusă din oficiu și rezolvită înaintea oricărei alte chestiuni de formă și de fond. (Art. 11 și 111 bis proc. civ.).

Având în vedere că acțiunea de față este o acțiune recursorie în daune și în prezent competența ei este reglementară în mod special de legea de organizare judecătorească prin art. 210.

Considerând că deși competența este o regulă de procedură și toate legile care stabilesc asemenea reguli au putere retroactivă, totuși în ceea ce privește legarea instanței, ea are a se stabili după legea în vigoare în momentul intentării ei, în această privință existând drept câștigat pentru reclamant.

Având în vedere că pe baza acestor principii și întrucât acțiunea este intentată la 25 Iunie 1924 și la această dată fiind în vigoare dispozițiile legii de proc. civilă cu privire la intentarea acțiunilor recursorii (art. 305 și urm. proc. civ.), urmează de aci că această Curte bine a fost sesizată cu această acțiune.

Considerând apoi că deși noua lege de organizare judecătorească ca și celelalte legi de procedură și competență, face excepție dela regula retroactivității legilor consacrată în art. 1 c. civ., în speță cum s'a demonstrat mai sus, ea nu are efect retroactiv în privința instanței de judecată, care este Curtea de apel, însă urmează a se aplica numai în privința actelor de procedură propriu zise, a formei sub care are a fi îmbrăcată și a se desfășura acțiunea înaintea instanței investită cu judecarea ei.

Că pentru toate cele expuse, Curtea în majoritate se consideră bine sesizată cu acțiunea de față și ca atare dispune a se intra în cercetarea ei.

D-l prim-președinte Eug. Bonachi și d-l consilier Ioan E. Ionescu, au fost de părere că, Curtea urmează să-și declină competența și să trimită afacerea spre a fi judecată la Trib. R.-Sărat, pentru următoarele considerațiuni :

Legile care modifică competența instanțelor au efect retroactiv, întrucât ca și acelea care stabilesc noi forme procedurale sau modifică compunerea instanțelor și prin urmare sunt aplicabile ca și ele din momentul promulgării lor, chiar faptelor petrecute anterior promulgării, cu o singură excepție pentru legile ce transferă o anumită competență dela o jurisdicție existentă la o altă jurisdicție existentă, cum este în cazul de față noua lege de organizare judecătorească, care prin art. 210 modificând disp. art. 305 până la 315 din proc. civ., ia din competența Inaltei Curți de Casație și din a Curților de Apel judecarea acțiunilor recursorii civile în privința judecătorilor și le dă instanțelor ordinare și anume, aceste din urmă legi, în lipsa unei dispozițiuni legislative speciale care să hotărască altfel, lasă în afară de sfera lor de acțiune toate afacerile pendinte în cari, în momentul promulgării legii noi, judecătorii primei instanțe s'au pronunțat deja printr-o hotărâre dată asupra fondului.

Nu poate fi vorba de un drept câștigat pentru părți, de a fi judecate de jurisdicțiunea care era competentă în momentul sesizării, pentru că *in materie de ordine publică* — și legile care stabilesc competența jurisdicțiunilor sunt de ordine publică —, nu pot să existe drepturi câștigate.

Competența se menține în cazul când jurisdicția sesizată s'a pronunțat deja printr-o hotărâre dată în cauză, pentru motivul că drepturile conștinite prin hotărâri judecătorești chiar nerămase definitive, sunt drepturi câștigate pentru părți, atâta timp cât hotărârile nu sunt reformate, iar reformarea lor nu

poate fi pronunțată decât tot numai de către instanțele cărora, legea în vigoare în momentul când s'a dat hotărârea, le recunoaște acest drept, competența lor în această privință neputând fi modificată prin legi ulterioare.

Așa fiind și întrucât Curtea nu s'a pronunțat încă în cauză, urmează să-și declină competența pentru ca afacerea să fie judecată de instanța competentă după legea actualmente în vigoare și care este Trib. R.-Sărat, unde domiciliază pârâul, potrivit art. 202 și 210 din legea pentru organizarea judecătorească.

Această soluțiune se impune cu toată declarația ce face pârâul că acceptă competența acestei Curți pentru că competența ratione materiae fiind de ordine publică, părțile nu pot s'o modifice.

Având în vedere acțiunea recursorie civilă intentată, potrivit art. 305 și urm. pr. civ., de Dan și Adriana Iancovescu, prin petiția înreg. la Nr. 3124 din 25 Iunie a. c. în privința lui N. C. Ishăsoiu, președintele Trib. R.-Sărat.

Având în vedere susținerile părților.

Având în vedere că noua lege de organizare judecătorească, promulgată la 26 Iunie 1924, modificând în această privință dispozițiile procedurii civile, prevede prin art. 210 că acțiunea recursorie civilă nu va putea fi intentată decât după ce comisiunea disciplinară respectivă va fi stabilit în prealabil și în mod definitiv culpa judecătorului.

Că această dispoziție de lege stabilind noi forme procedurale cu privire la exercitiul acțiunii recursorii civile, are ca atare efect retroactiv și este prin urmare aplicabilă din momentul promulgării ei, și acțiunea de față cu toate că legea în vigoare în momentul intentării ei nu cere această condițiune.

Considerând că se recunoaște în mod formal de reclamanti, că comisiunea disciplinară respectivă nu s'a pronunțat și n'a fost nici măcar sesizată a se pronunța asupra culpei ce se impută magistratului pârât.

Având în vedere susținerea reclamantilor, cum că textul art. 210 mai sus menționat, prevăzând că acțiunea recursorie civilă nu va putea fi *intentată* decât după ce culpa magistratului a fost definitiv stabilită de comisia disciplinară, iar nu că va putea fi *judecată*, ar rezulta de acolo că din moment ce după legea în vigoare în momentul introducerii ei, acțiunea a putut fi intentată fără condițiunea stabilirii în prealabil a culpei magistratului de către instanța disciplinară, nimic nu se mai opune ca ea să fie și judecată fără îndeplinirea acestei condițiuni.

Considerând că acest mod de a vedea este greșit, pentru că dacă s'impla intentare a acțiunii nu este autorizată de lege, când culpa magistratului n'a fost în prealabil stabilită în modul arătat, apoi cu atât mai puternic cuvânt nici judecarea ei nu poate fi îngăduită.

Că dar condițiunile cerute de lege pentru ca acțiunea de față să poată fi exercitată nefiind îndeplinite, ea urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive redactate de d-l prim-președinte Eug. Bonachi, Curtea respinge acțiunea, etc.

(ss) Eug. Bonachi, I. Pârvulescu, I. E. Ionescu, N. Iac. Constantinescu, V. Gh. Ioan.

NOTA. O acțiune recursorie în daune, intentată sub imperiul codului de procedură civilă care prevede în art. 308, competența Curții de apel de a judeca o asemenea acțiune, se găsește încă pendinte la Curte în momentul când intră în vigoare actuala lege de organizare judecătorească care prin art. 210 atribue competență în această materie instanțelor de drept comun.

Cestiunea care s'a pus înaintea Curții și care a provocat divergență este de a se ști dacă o lege de competență judecătorească se aplică și acțiuni-

lor pendinte în momentul publicării sale; majoritatea decide că deși legile care stabilesc competența instanțelor judiciare au efect retroactiv, totuși odată ce instanța a fost legată, ar exista un drept câștigat pentru partea litigantă de a se judeca conform legii în vigoare în momentul intentării acțiunii.

Făcând deocamdată abstracție, dacă soluțiunea dată de majoritate, care este în adevăr admisă de o mare parte a doctrinei, este justă sau nu, credem că motivarea dată în sprijinul ei nu este întemeiată. Ni se pare o contradicțiune a admite pe de o parte retroactivitatea legilor de competență judiciară și pe de altă parte a susține că efectul retroactiv nu poate avea loc atunci când există un drept câștigat; în adevăr distincțiunea admisă în doctrina clasică a dreptului civil între drepturile câștigate și simplele expectative, servește pentru a determina și delimita sfera de aplicațiune a legii noi în raport cu legea veche luând ca punct de plecare principiul neretroactivității legilor consfințit de art. 1 din cod. civ.

Se consideră că o lege este retroactivă atunci când nu se mărginește a desființa numai niște simple expectative, dar când lovește în drepturi câștigate. Prin urmare aplicațiunea logică a caracterului retroactiv al legilor de competență judiciară ar duce la o soluțiune contrarie celei admise de majoritate; de altminterlea aplicațiunea noțiunii de drept câștigat în această materie nu pare admisibilă de oarece legea care distribue puterea judecătorească între diferitele instanțe stabilind competența lor, fiind bazată pe un interes social superior are un caracter de ordine publică și nu se poate pretinde că un cetățean are drepturi câștigate de a fi judecat de o anumită instanță întrucât legile de competență sunt presupuse că asigură o distribuție mai bună a justiției și deci este rațional ca sfera lor de aplicațiune să cuprindă și litigiile născute sub imperiul legii anterioare. Cestiunea de a se ști în ce măsură trebuie făcută această aplicare retroactivă a legilor de competență este una din cele mai controversate în drept; după unii autori și părerea lor a fost admisă de majoritatea Curții, o lege de competență se aplică la actele sau faptele litigioase anterioare promulgățiunii legii cu condiția însă ca aceste acte sau fapte să nu fi fost deduse în judecată în momentul promulgării legii noi; de îndată însă ce partea interesată a legat instanța și a exercitat astfel acțiunea la care avea dreptul, legea existentă în acel moment rămâne singură aplicabilă și instanța sesizată nu mai poate fi desinvestită prin efectul legii noi.

Se invoacă în sprijinul acestei păreri, tradiția dreptului roman: „ubi acceptum est semel judi-

cium, ibi et finem recipere debet“ (un text a lui Marcellus în Digeste, cartea I, titl. 5, legea 30) (1) și ideea că între părțile litigante a intervenit un contract sau quasi contract judiciar.

Partizanii acestei păreri nu par a fi însă de acord asupra momentului de când instanța trebuie să fie considerată legată. Pe când unii ca Baudry-Lacantinerie et Houques Fourcade consideră că este suficient ca acțiunea să fi fost exercitată de partea în drept, alții ca Garsonnet et Cezar Bru susțin că instanța nu este legată decât prin ultimele concluziuni puse de reclamant căci ele fixează în mod definitiv competența adică legea nouă nu este aplicabilă din moment ce litigiul este în stare de judecată „il faut que la cause soit en état“ cum se exprimă cei ce susțin acest mod de a vedea (2).

Intr-o altă părere, admisă de minoritatea Curței, se susține că legile de competență se aplică și la litigiile în curs de judecată, introduse sub imperiul legii anterioare afară de cazul când în momentul promulgării legii noi a intervenit o hotărâre asupra fondului, chiar dată numai în primă instanță.

Se justifică această soluțiune pe temeiul considerațiunii că odată ce un litigiu a fost rezolvat prin o hotărâre judecătorească, a impune părților litigante obligațiunea de a se supune din nou la o altă judecată înaintea unei alte instanțe judecătorești, ar fi să se desființeze o situațiune creată și dobândită în favoarea părților și care are caracterul unui drept câștigat (3).

În afară de cele două păreri expuse și adoptate de majoritatea și minoritatea Curței, mai trebuie menționate încă două opinii extreme și opuse: una, care a fost susținută de Chauveau și Hélie în prima edițiune a lucrării lor: *Théorie du Code pé-*

1) În acest sens, Merlin R. p. vo. *Compétence* paragr. 3 et vo. *Effet rétroactif* sect. III paragr. 7 nr. 3; Demolombe I nr. 59; Aubry et Rau t. I paragr. 30 pg. 105 text și nota 15; Baudry-Lacantinerie et Houques Fourcade, *Des Personnes*, t. I, nr. 176; Garsonnet t. II, paragr. 397 în fine și paragr. 399.

2) În acelaș sens Naquet în notă sub decizia Curței de apel din Aix din 18 Februarie 1886 în Sirey pe 1886 II, p. 168.

3) În acest sens Chauveau et Hélie *Théorie du Code pénal* 5, ediție nr. 34; Villey *Précis de Droit criminel*, p. 65; Garraud *Précis de Droit criminel* nr. 76 pag. 90 și 91; Glasson notă de Dalloz sub decizia Curței de apel din Aix 87, II, pag. 97, care însă în *Précis de procédure civile* ediția II-a revăzută de Tissier vol. I, pg. 13 revine asupra părerii sale și admite prima părere pe care am expus-o: il y a droit acquis pour les partis à être jugés et ce droit este né du fait de l'assignation; în acelaș sens par a fi Colin et Capitant t. I, p. 55 care admit că o lege de competență va governa faptele îndeplinite și chiar instanțele angajate în momentul publicării sale, fără însă a precisa dacă aplicațiunea legii noi încetează din momentul ce a intervenit o hotărâre asupra fondului înaintea primei instanțe sau dacă trebuie să fie vorba de o hotărâre definitivă cu caracter de lucru judecat.

nal t. I p. 42 și urm. și este azi cu totul părăsită, chiar de acești autori, admite că principiul nerezroactivității legilor consfințit de art. 1 cod. civ. se aplică și în ce privește legile care modifică competența instanțelor judiciare; legile de competență ca și cele relative la fondul dreptului n'au efect retroactiv și în consecință legea veche de competență este aplicabilă chiar la litigiile pornite sub imperiul legii noi, dacă faptele care au dat naștere litigiului sunt anterioare promulgării legii noi; cea-laltă părere absolută, opusă celei precedente admite că legea de competență are totdeauna efect retroactiv și este aplicabilă la litigiile pendinte ca și la cele viitoare; că prin urmare orice litigiu trebuie început sau continuat înaintea instanțelor judiciare competente după legea nouă, de oarece schimbările de jurisdicțiune privesc ordinea publică și că într-o asemenea materie nu poate fi vorba de drept câștigat.

Aplicațiunea principiului efectului retroactiv comportă bine înțeles o rezervă firească și necesară și anume că legea nouă nu se mai aplică din moment ce a intervenit o hotărîre judecătorească definitivă și având autoritate de lucru judecat în momentul promulgării legii noi (4).

Care din aceste păreri este mai juridică și mai conformă cu caracterul legilor de organizare judecătorească și cu principiile care guvernează această materie?

Dacă avem în vedere rațiunea de-a fi a legilor de competență și de organizațiune judiciară, dacă ținem seama de scopul urmărit de legiuitor prin modificarea unor asemenea legi și anume ca prin o lege nouă de competență să asigure o mai bună distribuie a justiției și o mai bună aplicare a legii; trebuie să admitem că o asemenea lege urmează prin natura ei, să fie aplicabilă din ziua promulgării sale la toate litigiile care se găsesc încă pendinte; se poate oare zice că o parte litigantă are un drept câștigat de a fi judecat de o anumită instanță?

Nu de sigur; dreptul părții este de a face să i se recunoască de instanțele judecătorești temeinicia pretențiunilor sale, după cum este dreptul legiuitorului de a determina jurisdicțiunea înaintea căreia urmează să-și valorifice acele pretențiuni; a restrânge sfera de aplicațiune a unei legi de organizare judecătorească numai la procesele viitoare și la anumite litigii pendinte, înseamnă a recunoaște un drept câștigat în contra unei legi de ordine publică și retroactivă prin natura ei. Cel mult s'ar putea admite o singură restricțiune la principiul nerezroactivității legilor de competență și anume a-

tunci când legea nouă modifică circumscripțiunea instanței judecătorești căci în acest caz este vorba de o incompetență ratione personae vel loci adică de o incompetență relativă care nu atinge ordinea publică și deci s'ar putea vorbi în asemenea ipoteză de un drept câștigat al părților litigante de a continua să se judece înaintea instanței unde litigiul e pendinte.

Concluziunea care se desprinde din considerațiunile expuse este că singura părere juridică este aceea care exclude aplicațiunea legii noi de competență numai în cazul când litigiul a fost definitiv rezolvat sub imperiul legii vechi.

Numai astfel se poate evita contradicțiunea în care a căzut minoritatea Curței care plecând dela premisa exactă că în materie de ordine publică — și legile cari stabilesc competența jurisdicțiilor sunt de ordine publică — nu pot să existe drepturi câștigate, totuși ajunge la concluzia că de îndată ce a intervenit o hotărîre judecătorească chiar nerămasă definitivă, legea veche de competență rămâne singură aplicabilă întrucât din acest moment există „drepturi câștigate pentru părți“; în acest mod se reintroduce noțiunea dreptului câștigat în această materie după ce fusese exclusă prin considerentul precedent.

Este adevărat că soluțiunea susținută care din punctul de vedere logic și juridic nu mi se pare susceptibilă de critică, poate să prezinte inconveniente de ordin practic și să aibă pentru părțile litigante consecințe nedrepte, impunându-li-se cheltuieli și străgăniri provocate de necesitatea de a se supune unei noi judecăți.

Dar aceste inconveniente pot fi ușor înlăturate prin o dispoziție transitorie a legii noi care să înlătore aplicațiunea acestei legi în ce privește litigiile pendinte în momentul promulgării legii noi.

În acest mod legiuitorul suveran poate să tempereze rigurozitatea principiilor prin dispozițiuni bazate pe considerațiuni de echitate și utilitate socială.

ALEX. CERBAN

TRIBUNALUL RÂMNICUL SĂRAT

Audiența dela 30 Ianuarie 1925

Președinta d-lui N. C. ISBĂȘOIU, Președinte

Jurnalul No. 801

Procurator. Nu are calitatea de avocat. Dacă poate reprezenta valabil în justiție pe mandatele său? Art. 34 și 45 legea corpului de avocați din 1923, art. 1532-1539 c. civ.

Numai avocații potrivit art. 35 din legea corpului de avocați pot reprezenta valabil în justiție pe mandatele lor, deci actuala lege a avocaților a abrogat dispozițiunile art. 1532-1539 din c. civil cu privire la procuratori sau mandatarii.

Tribunalul în majoritate,

Având în vedere că astăzi în instanță s'a prezentat din partea creditorului urmăritor C. Gavrilăscu, creditorul I. Dumitru,

4) În acest sens Blanche Etude pratique sur le Code pénal nr. 38 pag. 61 și Le Sellyer compétence et organisation des tribunaux t. I, no. 605 pag. 673.

ca procurator al d-lui C. Gavrilescu, asistat fiind de d-l avocat V. Sotirescu.

Având în vedere că din oficiu, s'a pus în discuția părților de Tribunal, dacă I. Dumitriu, poate să se prezinte ca procurator față cu dispozițiunile art. 35 din legea Corpului de avocați din 1923, prin care se arată cu numai avocați înscrși în tablou au dreptul a reprezenta pe altul la autorități și dispozițiunile art. 45 prin care se consideră intermediarii de procese acela care fără a avea calitatea de avocat, obține procuri de reprezentare în Justiție.

Având în vedere că deși I. Dumitriu prin avocatul său, cum și contestatoarea Rada Oprișan Domnițeanu prin avocatul său D-l C. Teodorescu, au susținut că sensul dispozițiunilor art. 45 ar fi restrictive, numai când s'ar stabili că procuratorul ce nu face parte cu scopul de a trage profit plasând procesele acceptate, iar nu și în cazul când obține o singură procură de reprezentare, această alegație nu poate fi luată în seamă, căci art. 45 din lege nu face această distincție și unde legea nu o spune, nu se poate crea sau adăuga prin interpretare.

Având în vedere în același timp că prin legea Corpului de avocați din 1907 prin art. 16, corespunzător art. 35 din actuala lege, se prevedea că avocații înscrși în tablou au dreptul să pledeze, fără a le conferi și drepturi de reprezentare atribuite prin actuala lege, deci sub vechea lege părțile se puteau prezenta în instanță prin procuratori sau mandatarii prevăzuți de codul civil art. 1532 — 1559, recunoscuți și prin textul art. 64 din vechea lege care prevedea că mandatarii erau în drept să cerceteze dosarele.

Considerând că actuala lege, prin art. 123 a abrogat orice lege, regulamente și dispozițiuni de orice natură din întreg teritoriul Țării, privitoare la avocați și în vigoare la promulgarea legii, deci și dispozițiunile înseși ale codului civil, referitoare la procuri și mandatele prevăzute de art. 1532—1539, cum însuși autorul legii a dat relații în senat la votarea legii.

Tribunalul găsește că I. Dumitriu, nefăcând parte din corpul de avocați nu se poate prezenta în instanță ca procurator.

Având în vedere că în același timp, s'a susținut că părțile primind reprezentarea prin procurator, Tribunalul nu ar putea opune incompatibilitatea din oficiu, nefiind de ordine publică și că în ședința anterioară, fiind primit ca procurator, nu s'ar mai putea ridica fiind tardivă.

Având în vedere că în ce privește nulitățile de ordine publică în codul civil sunt prevăzute expres de textul legii, instanțele judecătorești fiind chemate numai să le constate și declare ca atare; considerând însă că în ce privește decăderile cu caracter penal cum este în speță, intră în cadrul faptelor delictuase, unde instanțele sunt chemate să constate defectul sau contravenția să reprime faptul și să oprească perpetuarea lui, deci părțile nu pot opri sancțiunile legii prin consimțământul lor, astfel că din acest punct de vedere Tribunalul constată că Ion Dumitriu, nu se poate prezenta ca procurator.

D-l Judecător de ședință C. Paraschivescu, a rămas la opinie separată, menținând părerea primă.

Comunicându-se despre aceasta părților, Tribunalul constată că pentru astăzi procedura este incompletă în privința intimatului creditor C. Gavrilescu, pentru care procuratorul său I. Dumitriu, nu a luat în mod valabil termenul în cunoștință, și părțile în urma acestei constatări, au cerut amânarea pentru lipsă de procedură.

Tribunalul

Pentru lipsă de procedură în privința intimatului C. Gavrilescu, care n'a fost citat :

Dispune :

Amână afacerea la 5 Februarie 1925, termen dat după cerere, în cunoștința părților și a martorilor prezenți, afară de intimatul C. Gavrilescu și martorii absenți cari se vor cita.

(ss) N. C. Isbășoiu, Al. Cătuneanu.

Grefier (ss) G. Tănăsescu

Opiniune separată

Asupra incidentului ridicat din oficiu : Că o parte interesată nu poate fi reprezentată în Justiție prin mandatar, care nu este avocat.

Având în vedere desbaterile și actele aflate la dosarul în cauză în fapt că I. Dumitriu creditor cu G. Gavrilescu în baza deciziei Nr. 194-923 a Curții de Apel Galați au executat această sentință urmărind averea debitorului Oprișan Domnițeanu contra executării se face contestație de soția debitorului. În instanță s'a prezentat din partea intimatilor I. Dumitriu, personal și ca procurator al creditorului C. Gavrilescu asistați de D-l avocat V. Sotirescu.

Că atât din partea intimatilor prin avocatul lor cât și din partea contestatoarei prin d. avocat C. Teodorescu s'a susținut că I. Dumitriu poate reprezenta în Justiție pe creditorul său.

Având în vedere cele constatate în fapt urmează a se cerceta în drept incidentul ridicat.

Considerând dispozițiunile art. 11, 35, 40, 45, 123 din legea Corpului de avocați, rezultă din combinațiunea acestor texte că nu conțin o dispozițiune prohibitivă, că nimeni decât avocatul n'ar putea reprezenta pe cineva în justiție. Art. 45 prevede numai sancțiunile în cazurile anume arătate și în urma probelor făcute atât în contra avocaților cât și în contra hermediarilor de procese a căror definiție se dă în, coprisul textului.

Astfel nu se poate deduce din acest articol, că sunt abrogate dispozițiunile codului civil relativ la mandate sau dispozițiunile legii judecătorilor de ocol și a procedurii civile în privința reprezentării părților înaintea instanțelor judecătorești prin anume persoane ; iar abrogarea prevăzută de art. 123 privește numai dispozițiunile contrarii legii relative la avocați.

Că din dispozițiile art. 11, 35 din lege rezultă că nu numai avocații au dreptul de a reprezenta pe cineva în instanță, ci ori ce altă persoană în baza unui mandat, într-un art. 35 nu prohibă dreptul altor persoane de a reprezenta pe cineva la autorități, ci arată drepturile ce au avocații ; iar al. ult. art. 11 între cei ce au dreptul a studia dosarele instanțelor judecătorești coprinde pe lângă părțile interesate, pe lângă avocați și stagiari și pe mandatarii părților și acești mandatarii sunt alte persoane de cât avocații, cari ar fi inutil, ca legiuitorul să spună, „mandatarii lor“ dacă acești mandatarii n'ar fi decât avocați și stagiarii, care sunt trecuți în enumerarea la rândul lor ;

Că astfel fiind un mandatar fără a fi avocat poate reprezenta pe altă persoană în instanță urmând a se conforma dispozițiunilor legii pentru valabilitatea cererilor, adică a fi asistați de avocați.

Pentru aceste motive

Difer de părerea majorității și sunt de opinie că I. Dumitriu asistat de avocat în cererile ce face, poate reprezenta în instanță pe creditorul C. Gavrilescu al debitorului lor comun.

(ss) C. Paraschivescu

NOTA. — Prin jurnalul de față tribunalul examinează și se pronunță în două chestiuni importante: 1) Dacă în urma legii corpului de avocați din 1923 cineva care nu e avocat, poate să se prezinte ca procurator pentru altul în fața instanțelor judecătorești la procese.

2) Dacă Tribunalul poate ridica din oficiu această chestiune.

Dând o anumită interpretare art. 35 și 45 din noua lege a corpului de avocați, Tribunalul opinează că numai avocații pot reprezenta pe cineva în fața instanțelor de judecată ca mandatarii.

Credem că argumentarea Tribunalului e greșită

și opinia minorității este singura juridică, căci :

1) Sediul materiei spre a putea deslegă această problemă, nu este și nici nu trebuie căutat în art. 45 din lege. Acest text nu face altceva, decât prevede sancțiuni contra samsarilor și intermediarilor de procese, înglobând în numărul acestor intermediari și pe acei cari „fără a avea calitatea de avocat obțin procuri de reprezentare în justiție“.

A vrut legiuitorul să considere tot samsar și pe acela care, fără a fi avocat, obține procuri — deci mai multe nu una, și nici de la o singură persoană — spre a-l reprezenta în justiție, și îl pedepsește.

Aceasta însă nu însemnează că reprezentarea pentru altul, a fost cu totul interzisă celor ce nu sunt avocați. Și azi, sub imperiul actualei legi, reprezentarea altuia, așa cum e stabilită de c. civ. și pr. civilă e perfect admisibilă, și în dezbaterile parlamentare se spune precis acest lucru (Vezi legea Corpului de avocați de Lascaraov Moldovanu p. 203).

Dar, nu aici, ci în art. 35 și 11 din lege este sediul materiei chestiunii de față, și mai ales în examinarea fazelor prin care a trecut textul art. 35 din lege până a ajuns în redacțiunea de azi.

Când proiectul legii Corp. de avocați a fost propus în dezbaterile Senatului, art. 35 era astfel redactat : „Numai avocații înscriși în barou au dreptul a reprezenta și pleda pentru altul...“.

În urma discuțiilor urmate în Cameră cuvântul „numai“ cu cari începea redactarea acestui articol a fost șters, și s'a dat redactarea actuală adică : „Avocații înscriși în barou, au dreptul a reprezenta... etc.“.

Suprimarea cuvântului „numai“ evidențiază voința legiuitorului de a nu ridica dreptul de reprezentare pentru cei ce nu sunt avocați, însă cu respectarea clauzelor din art. 45 al. 1-lea, adică să nu-și facă din aceste reprezentări o ocupație.

Explicațiile date de însuși ministrul de justiție de atunci, arată în mod clar că așa trebuie interpretat acest text (Vezi Lascaraov Moldoveanu legea corp. avocați pag. 172).

2) Pe lângă aceasta, art. 36 al. ult. regulamentului acestei legi, spune că „celelalte dispozițiuni cu privire la mandate rămân în picioare“.

Îată deci că și altul poate reprezenta pe cineva în justiție chiar dacă nu e avocat, cu atât mai mult, cu cât și art. 11 din lege, arată că între alții cari sunt în drept să studieze dosarele, sunt și mandatarii părților.

Relativ la a doua chestiune, Tribunalul în majoritate, opinează că reprezentarea prin alte persoane decât prin avocați, constituie o „decădere cu caracter penal, care intră în cadrul faptelor delictuase“ și că deci ea se poate ridica din oficiu, „părțile neputând opri sancțiunile legii prin consimțământul lor“.

Găsesc că Tribunalul poate ridica din oficiu această chestiune, numai într-o singură împrejurare: Când constată că se găsește în fața delictului prevăzut de art. 45 din legea avocaților.

El necesar însă în atare caz — în prealabil — să constate existența acestui delict și ca o urmare logică, cred că poate ridica și această chestie. Fără să constate delictul, nu poate nici cum să fie vorba de o decădere cu caracter penal și nici nu e fapt delictuos, singura împrejurare că o singură dată o persoană care nu e avocat s'a prezentat la un proces, cu procură, pentru altul.

Însuși Tribunalul recunoaște că dreptul său de a ridica din oficiu această chestiune, este intim legat de partea delictuoasă a faptului. Cum se poate presupune cel puțin, acest caracter delictuos, când soțul răspunde cu procură în numele soției sau invers, când tatăl răspunde cu procură pentru fiul său sau invers ? Legăturile mandantului și mandatarului sunt atât de strânse, încât ele singure dau justa măsură a greșitei argumentări ce a făcut Tribunalul în hotărârea de mai sus.

R.-Sărat.

C. TEODORESCU

Avocat

TRIBUNALUL IAȘI SECȚIA III-a

Audiența dela 14 Ianuarie 1925

Președintele d-lui E. P. STĂNESCU, Judecător

Gh. Pelin cu Adela Istrate

Sentința civilă No. 21

Contract în curs. Plata chiriei. Dacă este valabilă în lăuntrul termenului de o lună prevăzut de art. 14 al. ult. legea chirilor din 27 Martie 1924.

Art. 14 din legea chirilor, care dă termen de o lună pentru plata chiriei pentru semestrul înaintea căreia a intervenit, nu se aplică contractelor în curs, ci numai celor preluate.

Prin urmare, în speță, contractul în curs prevăzând clauza de plată chiriei la 1 Aprilie și 1 Octombrie st. nou sub sancțiunea pactului comisoriu expres, depunerea ei la 21 Aprilie atrage de drept rezilierea contractului.

S'a ascultat d-nii avocați V. Vrânceanu și V. Roban pentru recurentul G. Pelin, și d-nii avocați Alfons Herovanu și V. Dimitriu din partea intimă Adela Istrate.

Tribunalul,

Asupra acțiunii venită spre judecarea fondului în urma recursului declarat de Gh. Pelin contra cărței de judecată No. 268 din 924 a judelei Ocol. I Urban Iași, prin care se respinge acțiunea în evacuare ce a introdus contra chiriei sale Istrate pentru motivul de subînchiriere și neplătă de chirie, recurs admis în principiu de către acest Tribunal prin jurnalul No. 6363 din 20 Octombrie 1924.

Având în vedere dezbaterile ce au avut loc în instanță din partea ambelor părți și considerând concluziunile și piesele dosarului.

Având în vedere că la admiterea în principiu a recursului — motivul de subînchiriere a fost găsit nefondat — implicit recunoscându-se că bine a judecat judecătorul de primă instanță, el urmează a fi înlăturat astăzi în discuție în puterea autorității lucrului judecat.

Având în vedere că transacția în baza căreia s'a legat raportul de drept între Gh. Pelin ca proprietar și Adela Istrate

ca chiriaș este în afară de sfera de aplicație a legii chirilor din 27 Martie 1924, care diriguiește numai raporturile dintre proprietari și chiriași născute din contractele prelungite, având dispozițiuni generale ca orice lege specială numai acolo unde s'a spus anume lucrul acesta și în măsura în care s'a spus; ori, tranzacția dintre părțile din acest litigiu constituie un contract în curs de executare care sub nici o formă nu poate permite imixtiunea legiuitorului decât prin justificarea unor împrejurări grave de așa natură încât nu ar fi putut fi în prevederile părților la încheierea convenției.

Având în vedere că art. 14 din legea chirilor, care dă termen de o lună pentru plata chiriei pentru semestrul înaintea căreia a intervenit (Aprilie) nu are nici o aplicație în speța noastră.

Având în vedere de asemenea că art. 14 nu se poate aplica nici sub considerațiunea că ar fi loc a se acorda un spor proprietarului în care caz termenul de o lună creat de art. 14 din lege ar trebui să intervină, tranzacția aceasta fiind cu totul recentă și în condițiuni și stipulațiuni expres revăzute în actul ce exteriorizează acordul părților.

Considerând că singurul temei juridic al susținerilor părților este numai legea ce și-au dat-o singură prin tranzacția ce a intervenit la 13 Septembrie 1923, prin care plata chiriei stipulate semestrial trebuie făcut anticipat la 1 Octombrie și 1 Aprilie st. nou.

Văzând că această clauză nu a fost observată de către chiriaș, întrucât ea a depus chiria la 21 Aprilie și prin aceasta, pactul comisor expres prevăzut în tranzacție a operat de drept în favoarea proprietarului.

Văzând că așa fiind rămâne fără interes orice discuție asupra faptului de a nu fi trebuit să se facă ofertă reală ci plată efectivă la domiciliul proprietarului — care dacă nu a fost anume prevăzut în tranzacție se presupune cunoscut în orice caz.

Pentru aceste motive, redactate de d-l L. Preușescu, judecător supleant Tribunalul, admite acțiunea intentată, etc.

(ss) E. P. Stănescu, L. Preușescu

Grefier (ss) Al. Mustăreț

JUDECĂTORIA OCOL. I URBAN IAȘI

Audiența dela 25 Iulie 1924

Președinția d-lui E. SPIRIDONEȘCU. Jude-ajutor

Gh. Pelin cu Adela Istrati

Carte de judecată No. 268

Subînchiriere. Clauză prohibitivă în contract sub sancțiunea pactului comisoriu expres. Chiriaș care a subînchiriat după îndemnul proprietarului pentru a-l expune la evacuare. Dacă operează. Contract în curs. Plata chiriei. Dacă este valabil făcută înăuntrul termenului de o lună prevăzut de art. 14 din legea din 1924.

1) Când subînchirierea este urmarea îndemnului proprietarului asupra subchiriașului de a se muta la chiriaș cu scopul de a avea motiv de evacuare, prin acest fapt proprietarul caută într'un șantaj (sic) să obțină evacuarea și chiriașul nu este responsabil de subînchiriere, cu toată clauza prohibitivă din contract și cu tot pactul comisor expres prevăzut în el.

2) Când într'un contract în curs de executare termenul de plata chiriei este ziua de 1 Aprilie 1924, această chirie este valabil plătită și în ziua de 21 Aprilie 1924, întrucât această dată cade înăuntrul termenului de o lună, prevăzut de legea din 27 Martie 1924, prin art. 14 al. penult., acest text fiind aplicabil atât contractelor prelungite, cât și celor în curs de executare.

Reclamantul asistat de d. avocat V. Roban, pârâta de adv. V. Dumitriu.

Judecata,

Având în vedere acțiunea înreg. la No. 3907-924, prin care

Gh. Pelin, proprietar, cu domiciliul ales în Iași, str. Sf. Teodor No. 14, chiamă în judecată, conform legii proprietarilor, pe D-na Adela Istrati, chiriașă, cu acelaș domiciliu, cerând rezilierea contractului de locațiune și evacuarea ei din imobil.

Având în vedere susținerile și concluziile părților cum și actele dela dosar:

Având în vedere că, reclamantul, în sprijinul acțiunii sale, susține: 1) că pârâta a călcat clauzele tranzacției încheiate între părți la 13 Septembrie 1923 (aflată în dosarul acestei instanțe No. 521-923 la pag. 43) și care a pus capăt aceluiaș dosar de evacuare prin sentința civilă No. 259 din 13 Septembrie 1923 și anume că, pârâta, în disprețul acestei tranzacțiuni a subînchiriat o odaie d-urilor Manea și Bety Weisman, fapt ce a fost interzis; 2) pârâta n'a plătit chiria pe semestrul Aprilie 1924.

In ce privește primul motiv: Călcarea clauzei prohibitive de subînchiriere din tranzacție.

Considerând că, deși la 13 Septembrie 1923 s'a încheiat între părți tranzacția, care a stins procesul de evacuare dintre părți existent la acea dată și prin care tranzacție deși s'a oprit pârâtei de a subînchiria vre-o cameră și de și d-urile Manea și Bety Weisman au fost subchiriașe la pârâta numai 15 zile, însă din depozitia martorului M. Pilpel se constată că reclamantul e acela care le-a îndemnat să se mute la pârâta, ceea ce înseamnă că pe de altă parte a dat voie reclamantei (?) să aducă în casă pe acele domnișoare, de unde rezultă că proprietarul a făcut acest lucru cu patentă rea credință numai ca să aibă motiv de evacuare contra pârâtei; Că acest fapt se confirmă și cu declarațiile D-urilor M. și B. Weisman, care spun că proprietarul personal le-a dat voie să se mute la pârâta, dând voie și pârâtei ca să primească în casă; iar în urmă, dânsa văzând care a fost scopul proprietarului, le-a somat pe subchiriașe ca să se mute imediat, căci altfel le dă afară. ba mai mult încă, martora E. Cariada, declară că ducându-se într-o zi la D-na Ilstrate, pe care n'a găsit-o acasă, ci numai pe subchiriașe, acestea i-au spus că proprietarul Pelin le-a adus acolo în casă, spunându-le ca să ocupe o odaie și acuma sunt silite să se mute, căci proprietarul a dat în judecată pe D-na Ilstrate pentru evacuare; că, prin acest fapt, proprietarul — căutând ca printr'un șantaj să obțină evacuarea chiriașei — ea nu poate fi făcută responsabilă de subînchiriere, deci clauza prohibitivă din tranzacție, în ce privește subînchirierea, și-a pierdut în cazul de față forța ei operantă de drept; că, deci, așa stând lucrurile acest motiv fiind nefondat, judecata cată a-l respinge.

In ce privește al doilea motiv: Neplata chiriei la termen.

Considerând că, după art. 14 al. penultim din noua lege a chirilor, chiriașii pe semestrul Aprilie 1924, vor fi considerate valabil plătite la termen de o lună dela data promulgării legii;

Considerând că reclamantul singur recunoaște că și s'a depus chiria pe semestrul Aprilie la 21 Aprilie a. e., prin urmare înăuntrul termenului de o lună prevăzut de lege;

Că, deși tranzacția dintre părți prevede că chiria se va plăti la 1 Aprilie, însă art. 14 al. penultim spune clar că chiria dacă e plătită în termen de o lună dela promulgare, e valabil plătită, ori care ar fi termenele de plată din contractul de locațiune, în speța tranzacția care ține loc de contract.

Că, deci și acest motiv fiind nefondat, judecata cată a-l respinge.

Că, prin urmare, acțiunea de față fiind cu totul nefondată, judecata cată a o respinge.

Pentru aceste motive, judecata, respinge etc.

Judecător ajutor (ss) E. Spiridoneanu

NOTA. În speța care face obiectul acestei cărți de judecată, proprietarul a cerut rezilierea unui contract în curs pentru două motive: 1) subînchiriere, și 2) neplata chiriei.

1) În privința subînchirierii, întrucât este con-

stant că ea a avut loc, pentru a înlătura efectul pactului comisor expres din contract, judecata urmă să constate că în mod neîndoelnic convenția părților (tranzacția din 13 Septembrie 1923) asupra acestui punct a suferit o modificare de comun acord, că adică subînchirierea s'a făcut cu consimțământul proprietarului. Cartea de judecată însă, fără a ajunge la o concluzie logică și în perfectă concordanță cu soluția dată, se pierde în următoarele deducțiuni: „deși subînchirierea a avut loc 15 zile, însă fiindcă proprietarul — spun martorii — e acel care a îndemnat pe subchiriașe să se mute în casă la pârâtă (chiriașă), deci — deduce judecata — el a dat voe pârâtei (1) să aducă în casă pe subchiriașe, de unde rezultă — zice hotărârea — că proprietarul a făcut acest lucru *cu patentă rea credință numai ca să aibă motiv de evacuare contra pârâtei*... că, prin acest fapt, proprietarul căutând ca printr'un șantaj (sic) să obțină evacuarea, chiriașă nu poate fi făcută responsabilă de subînchiriere, etc.“.

Reiese oare din această argumentare că, în adevăr, proprietarul a consimțit la subînchiriere, ori că a săvârșit numai o tentativă de șantaj — cum se exprimă hotărârea — de natură a înlătura efectele pactului comisor expres? Ar fi greu de dat un răspuns, cu atât mai greu, cu cât cuvântul *șantaj* este întrebuințat aici într'un sens necunoscut până acum.

De remarcat însă este că în principiu proba cu martori este inadmisibilă pentru a stabili modificarea unei convențiuni, în speță, consimțământul proprietarului la subînchiriere (art. 1191 c. civ.). Administrarea acestei dovezi, în speță judecată, nu poate fi explicată decât pe presupusa renunțare a părților la prohibițiunea legală. În adevăr, nu se vede ca vreuna din părți să se fi opus la admiterea acestei probe.

2) În ce privește neplata chiriei, dispozițiunea art. 14 alin. penultim al legii din 27 Martie 1924, prin care — ca și art. 1 alin. VII al legii din 14 Martie 1922 și art. unic, par. 16 al legii din 6 Aprilie 1923 — se prevede că chiria pe semestrul Aprilie va fi valabil plătită în termen de o lună dela data promulgării legii, — nu-și are aplicatie în speță, unde este vorba de un contract în curs de executare. Într'adevăr legile citate cu caracterul lor excepțional, au avut de scop să reglementeze raporturile dintre proprietari și chiriași ale căror contractele expirate neputând fi siguri de o nouă fere la contractele în curs, au spus-o în mod expres (d. ex. art. 13 noua lege). Rațiunea acestei dispozițiuni rezidă în împrejurarea că chiriași cu contractele expirate neputând fi siguri de o nouă prelungire legală, n'au achitat chiria la timp (la termenul prevăzut în contract înainte de Sf. Gheor-

ghe) și în aceste condițiuni, nu eră drept să fie expuși la reziliere. Ori această rațiune nu mai există când e vorba de contracte în curs de executare, căci în cazul acesta, chiriașul cunoaște și termenul de plată și durata contractului. În acest sens a se vedea Cas. I, dec. 975 din 12 Octombrie 1923 în *Jurisprudența Generală* 1923, speța 1652.

De altfel cartea de judecată Nr. 268-924 a judecătoriei ocolului I urban Iași a fost casată de Trib. Iași s. III, care, evocând fondul, prin sentința Nr. 21-925, a admis acțiunea tocmai pe motivul inaplicabilității art. 14 alin. penultim al legii din 27 Martie 1924. A se vedea această sentință publicată tot în acest număr, la pag. 239.

Iași.

V. G. VRANCEANU

Fost magistrat, Avocat

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA“

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tuturor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească“ din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiile periodice.

Cataloge la cerere.

A apărut CODUL COMERCIAL DIN TRANSILVANIA ADNOTAT VOL. I de Ioan I. Predovicu, judecător și Paul Ney, doctor în drept, avocat, cuprinzând: Traducerea legii comerciale maghiare din anul 1875. Traducerea jurisprudenței a leze, așezată sub art. la care se referă. Trimiteri la textele codului com. român. Comentarii sub fiecare articol sau grup de articole, relevând și deosebirile principale față de Codul comercial român. Cu un *Index alfabetic*, care înlesnește cercetările.

Volum format mare, e tipărit elegant, pe hârtie velină, cuprinzând 508 pag. PREȚUL 300 LEI. Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*, însoțite de cost plus 5 lei pentru porto postal recomandat.

A apărut Nr. 3—4 din *Revista Penală*, Anul IV, cu următorul cuprins: A propos de l'avant projet de code pénal roumain de d. H. Donnedieu de Valeres, Infrațiunile imposibile în ante-proiectul de cod. rom. de d. jud. Solomonescu; Delicvenții anormali de d-l E. Șpiț; Personalul închisorilor de D. E. Antonescu; Cronica de G. V.; Recenzii de Iulian Teodorescu, Bibliografia străină de d. Vintilă Dongoroz; Revista revistelor străine de E. C. Decusară.

Rugăm pe onor. noștri colaboratori și cititori — avocați și magistrați — să binevoiască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal, a hotărârilor ce interesază a fi publicate ca spețe fie în CURIERUL JUDICIAR în extenso, fie în JURISPRUDENȚA GENERALĂ în rezumat așa după cum le publicăm.

Din cauza vacanței Paștelui, Numărul viitor al Curierului Judiciar va apare cu data de Duminică 26 Aprilie 1925.

1) În hotărâre e pus din greșală, probabil, „reclamantei“.